

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

GMINY
GÓZD

NA LATA 2021-2030

OPRACOWANIE:
CENTRUM PROFILAKTYKI I REEDUKACJI ATELIER

Spis treści

- I. Wprowadzenie 5
  - 1. Metodologia opracowania Strategii 7
  - 2. Podstawy prawne 10
  - 3. Spójność z dokumentami strategicznymi 14
    - 3.1. Dokumenty europejskie 14
    - 3.2. Dokumenty krajowe 16
    - 3.3. Dokumenty regionalne 17
    - 3.4. Dokumenty lokalne 17
- II. Charakterystyka gminy Gózd 18
  - 1. Położenie 18
  - 2. Sytuacja demograficzna 19
  - 3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza 22
  - 4. Edukacja i wychowanie 26
  - 5. Kultura, sport i rekreacja 29
  - 6. Opieka zdrowotna 32
  - 7. Bezpieczeństwo publiczne 33
  - 8. Działalność organizacji pozarządowych 33
  - 9. Pomoc społeczna 35
  - 10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych 42
- III. Diagnoza sytuacji społecznej 43
  - 1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej 43
  - 2. Wsparcie osób niepełnosprawnych 49
  - 3. Zdrowie psychiczne 52
  - 4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych 54
  - 5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie 61
  - 6. Aktywność i integracja społeczna seniorów 65
  - 7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu 68
  - 8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa 74

- 9. Problem przestępczości 77
- 10. Analiza SWOT 79
- IV. Część programowa 82
  - 1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych 83
  - 2. Cele strategiczne i operacyjne 84
  - 3. Ramy finansowe Strategii 104
  - 4. System wdrażania Strategii 106
  - 5. System aktualizacji Strategii 107
  - 6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii 108
  - 7. Monitoring 109
  - 8. Ewaluacja 110
  - 9. Wnioski i podsumowanie 110
- V. Bibliografia 112
- VI. Spis rysunków, tabel i wykresów 113
  - 1. Spis rysunków 113
  - 2. Spis tabel 113
  - 3. Spis wykresów 114

Wykaz skrótów:

BP – Biblioteka Publiczna

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

KBPN – Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii

KP – Komisariat Policji

MŚP – Sektor małych i średnich przedsiębiorstw

NGO – (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

UG – Urząd Gminy

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

I. Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych oraz powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrożające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów ekonomii społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030² jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mających na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych. W celu zwiększenia skuteczności, konieczne jest systematyczne śledzenie zjawisk i problemów społecznych, które są przedmiotem Strategii.

---

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

² Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, w działalności lokalnej polityki społecznej potrzebne jest strategiczne podejście. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy. Strategia stanowi zatem ważny instrument zarządzania, dzięki któremu możliwe jest rozpoznanie i wdrażanie przedsięwzięć o charakterze społecznym oraz integracja różnych środowisk lokalnych w ramach wspólnie zaplanowanych i skoordynowanych działań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminie Gózd na lata 2021-2030 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości.

Do każdego z tych obszarów wskazane zostały podstawowe informacje, działania interwencyjne i najważniejsze problemy wynikające z przeprowadzonej diagnozy.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030 jest wyrazem zintegrowanego planowania strategicznego. Określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów i pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych. Pozwoli to na zapewnienie mieszkańcom gminy Gózd dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

1. Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Wskazane w nich cele, zarówno główne jak i szczegółowe, mają za zadanie przybliżyć Gminę do osiągnięcia wskazanego przez lokalne władze i mieszkańców pożądanego obrazu Gminy w przyszłości. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat. Jest to podejście zgodne z założeniami strategicznego planowania i zarządzania w administracji publicznej. W naukach o zarządzaniu wyróżnia się trzy główne poziomy planowania:

- ❖ planowanie strategiczne (długofalowe), w ramach którego określone zostają priorytetowe kierunki działań Gminy, cele i zasoby umożliwiające ich osiągnięcie;
- ❖ planowanie taktyczne (średniookresowe), czyli programy wskazujące zadania niezbędne do osiągnięcia celów głównych;
- ❖ planowanie operacyjne (krótkookresowe), które obejmuje jednorazowe lub cykliczne projekty i zadania pozwalające na realizację poszczególnych, mniej złożonych elementów planów taktycznych³.

---

³ R. W. Gryffin (2004), Podstawy zarządzania organizacjami, Warszawa: PWN., s. 224-225.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych problemy oraz kierunki działań skierowanych na rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i wsparcie mieszkańców w zaspokajaniu ich potrzeb, mają szczególne znaczenie dla opracowywania i wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spójna wizja Gminy w przyszłości pozwala podmiotom realizującym zadania z zakresu polityki społecznej na wprowadzanie kompleksowych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców działań.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, czy Program Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Uwzględnienie ich oraz merytoryczna spójność dokumentów umożliwia pełne wykorzystanie potencjału Gminy w poszczególnych aspektach lokalnej polityki społecznej. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

L.P.	Etap	Charakterystyka
1	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemów i głównych potrzeb jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych, trendów społecznych oraz wnioski z przeprowadzonej na terenie Gminy Diagnozy Problemów Społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej, które wpływa na jej rozwój i wykorzystanie dostępnych zasobów. Dodatkowym sposobem na określenie możliwości i ograniczeń Gminy jest analiza SWOT, wskazująca na jej mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

2	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów wskazanych w niej, natomiast Misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Wskazanie najdotkliwszych trudności mieszkańców i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest narzędziem służącym instytucjom samorządowym i NGO odpowiednie wspieranie oraz wzmocnienie potencjału lokalnej społeczności. Z tego powodu proces jej tworzenia i wdrażania nie może pomijać udziału osób szczególnie nią zainteresowanych, czyli mieszkańców. Włączenie lokalnej społeczności w procesy decyzyjne i kreowanie działań nazywa się partycypacją społeczną, a jej najczęściej spotykanymi formami są konsultacje społeczne, warsztaty strategiczne z lokalną społecznością, badania diagnozujące zagrożenia lokalne oraz potrzeby mieszkańców w obszarach ujętych w dokumencie. Uspołecznienie Strategii i powierzenie części odpowiedzialności za jej charakter mieszkańcom daje możliwość zaplanowania działań adekwatnych do rzeczywistych oczekiwań społeczności lokalnej oraz stwarza warunki do pełniejszego wykorzystania jej potencjału.

2. Podstawy prawne

Opracowanie całościowej, spójnej i wieloletniej koncepcji rozwiązywania problemów społecznych danej gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Podstawą juretryczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920) oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, który w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.), stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy *opracowanie oraz realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka* – dla gminy, natomiast dla powiatu *opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami*⁴.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Wśród najistotniejszych ustaw kompetencyjnych, nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki, należy wyszczególnić m.in.:

1. Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 2009 r. poz. 946),
2. ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11.),
3. ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 54 z późn. zm.),

---

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.).

4. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1057).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE WSPARCIA RODZINY I DZIECKA

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159),
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
(t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2407),
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1348),
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111),
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.),
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ZDROWIA ORAZ PRZECIWDZIAŁANIU UZALEŻNIENIOM

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 41 z późn. zm.),
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050),
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 711),
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 685).

AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE OŚWIATY, ZATRUDNIENIA ORAZ WSPARCIA SOCJALNEGO

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 573),
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn.zm.),
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 4),
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 176),
5. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych
(t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2085),
6. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11 z późn.zm),
7. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych
(t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11),

8. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego
(*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 11*),
9. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
(*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.*)
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych
(*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 z późn. zm.*),
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
(*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 97 z późn. zm.*),
12. uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023,
13. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”
(*Dz. U. z 2018 r. poz. 1061*).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE ASPEKTY FINANSOWE

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
(*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 38*),
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych
(*Dz. U. z 2021 r. poz. 305*),
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
(*Dz. U. z 2021 r. poz. 217*).

AKTY PRAWNE NORMUJĄCE POBYT CUDZOZIEMCÓW NA TERENIE KRAJU

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach
(*t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 159*),
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji
(*t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1472*),
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
(*Dz. U. z 2020 r. poz. 322 z późn. zm.*).

3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie Unii Europejskiej, kraju, na poziomie regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

3.1. Dokumenty europejskie

„Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” jest kluczowym dokumentem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach trzech priorytetów tematycznych przygotowano siedem projektów przewodnich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencji na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

---

⁵ Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

3.2. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)**, która jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio – i długofalowej polityki gospodarczej. Stanowi rozwinięcie i operacjonalizację tzw. Planu Morawieckiego, w którym została sformułowana nowa wizja i model rozwoju kraju będące odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką. Strategia określa podstawowe uwarunkowanie, cele i kierunki rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, regionalnym i przestrzennym w perspektywie roku 2020 i 2030. Dokument przedstawia nowy model rozwoju - rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest *rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia*⁶. W Strategii wyznaczono 5 celów szczegółowych:
  1. Wzrost zatrudnienia.
  2. Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych.
  3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
  4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
  5. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

---

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowi kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja celu odbywa się w 3 obszarach:
  1. Współdziałanie – społeczeństwo obywatelskie,
  2. Kultura – tożsamość i postawy obywatelskie,
  3. Kreatywność – potencjał kulturowy i kreatywny.

3.3. Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd są: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku - *Innowacyjne Mazowsze* wraz z Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Mazowieckiego 2021-2027.

3.4. Dokumenty lokalne

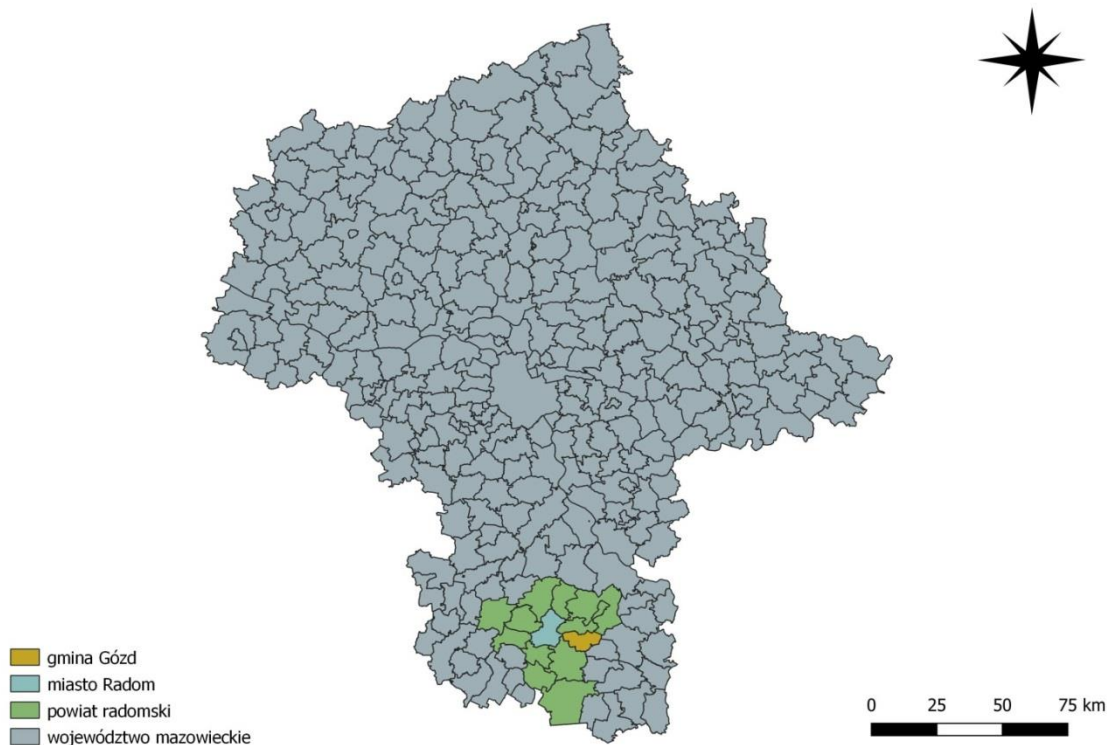
Najważniejszym dokumentem strategicznym na poziomie lokalnym jest dla gminy Gózd *Strategia Rozwoju Gminy Gózd na lata 2021-2030*. Określa ona podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej, a jej zasadniczym celem jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców.

II. Charakterystyka gminy Gózd

1. Położenie

Gmina Gózd to gmina wiejska położona w centralnej części Polski, w województwie mazowieckim, w powiecie radomskim. Gmina sąsiaduje ze stolicą powiatu – Radomiem, natomiast od stolicy województwa – Warszawy, dzieli ją około 120 km. Gmina zajmuje powierzchnię 77,76 km², co stanowi 5,08% terenu powiatu radomskiego. 86% obszaru Gminy to użytki rolne, przez co ma ona typowo rolniczy charakter. Natomiast lasy stanowią 8% jej powierzchni. Pod względem geograficznym gmina Gózd zlokalizowana jest na południowych krańcach Niziny Mazowieckiej, a ściślej na Równinie Radomskiej. Charakterystyczną cechą krajobrazu Gminy są piaszczyste równiny przeplatane polami uprawnymi, lasami iglastymi, a w dolinach rzek i strug – łąkami.

Rysunek 1. Położenie gminy Gózd na mapie województwa mazowieckiego i powiatu radomskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Przez Gminę przebiega droga krajowa nr 12 (relacji Radom - Lublin), drogi wojewódzkie oraz drogi powiatowe. Ponadto znajduje się ona także w bliskim sąsiedztwie Portu Lotniczego Warszawa – Radom.

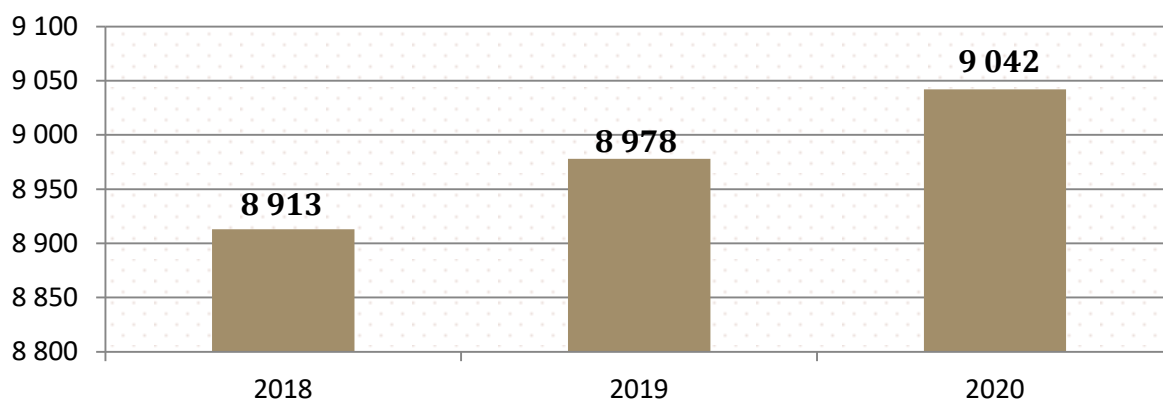
Administracyjnie Gmina składa się z 20 sołectw: Budy Niemianowskie, Czarny Lasek, Drożanki, Gózd, Grzmucin, Karszówka, Klwatka Królewska, Kłonów, Kłonówek – Kolonia, Kłonówek - Wieś, Kiedrzyn, Kuczki – Kolonia, Kuczki – Wieś, Lipiny, Małęczyn Nowy, Małęczyn Stary, Niemianowice, Piskornica, Podgóra, Wojsławice.

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwi wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Gózd zamieszkują 9 042 osoby (stan na 31.12.2020 roku). Na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba mieszkańców ulegała zwiększeniu, co obrazuje poniższy wykres. W stosunku do 2019 roku wzrosła o 64 osoby, natomiast w porównaniu do roku 2018 o 129 mieszkańców.

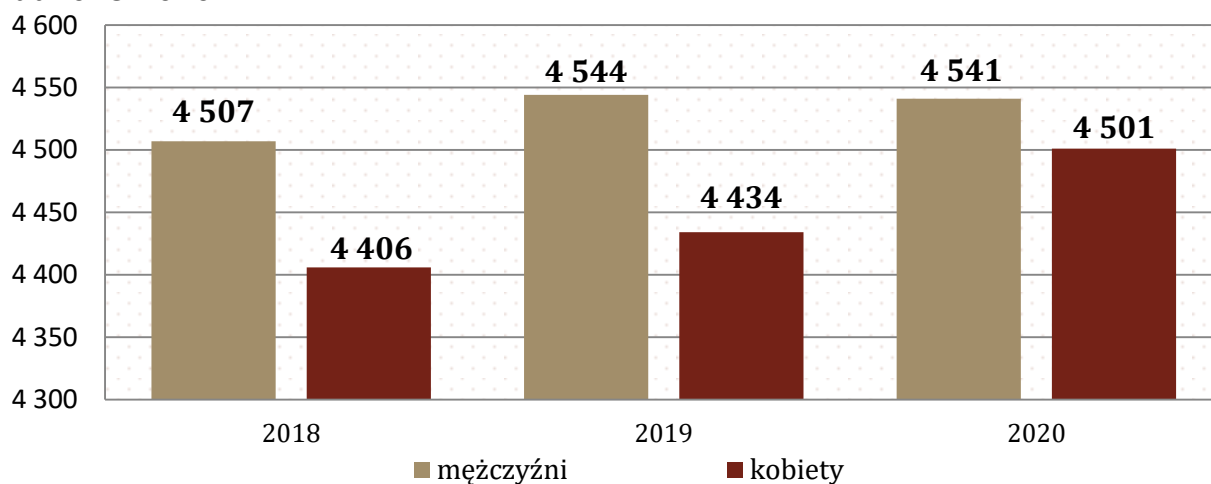
Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Gózd w latach 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba mężczyzn zamieszkujących gminę Gózd jest nieznacznie większa od liczby kobiet - kobiety stanowią 49,8% ogólnej liczby ludności (4 501 kobiet), natomiast mężczyźni 50,2% (4 541 mężczyzn). Współczynnik feminizacji w Gminie wynosi 98, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 98 kobiet.

Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Gózd na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w gminie Gózd dodatni i wynosi 36 (stan na koniec 2020 roku). Największą wartość przyjął on w 2019 roku, gdy wyniósł 55, co odpowiadało przyrostowi naturalnemu 6,16 na 1000 mieszkańców Gminy. Była to znacznie większa wartość w porównaniu do wartości w całej Polsce, gdzie wynosi -0,91.

Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Gózd na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
urodzenia żywe	118	121	123
zgony	69	66	87
przyrost naturalny	49	55	36

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Gózd według ekonomicznych grup wieku w roku 2019 przedstawia się następująco:

- 22,3% jest w wieku przedprodukcyjnym – 15 lat i mniej;
- 63,6% mieszkańców Gminy jest w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 16-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 16-64;
- 14,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej dla mężczyzn, 60 lat i więcej dla kobiet).

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wieku w gminie Gózd. Na przestrzeni lat 2017-2019 dostrzegalny jest stopniowy wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Z kolei odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym spada. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się odmiennie od wskaźników w całym kraju. W Polsce jest to 18,1% osób w wieku przedprodukcyjnym, 60% w wieku produkcyjnym oraz 21,9% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
wiek przedprodukcyjny	22,4	22,4	22,3
wiek produkcyjny	64,1	63,8	63,6
wiek poprodukcyjny	13,5	13,7	14,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych. W 2019 roku zarejestrowano 99 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 91 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych było dodatnie i wynosiło 8. W tym samym roku odnotowano 4 zameldowania z zagranicy, natomiast żadnego wymeldowania z zagranicą, co daje saldo migracji zagranicznych wynoszące 4. Na przestrzeni analizowanych lat saldo migracji wewnętrznych jak i zewnętrznych przyjmowało wartości dodatnie.

Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Gózd w latach 2017-2019

wyszczególnienie	2017	2018	2019
saldo migracji wewnętrznych	20	48	8
saldo migracji zagranicznych	7	4	4

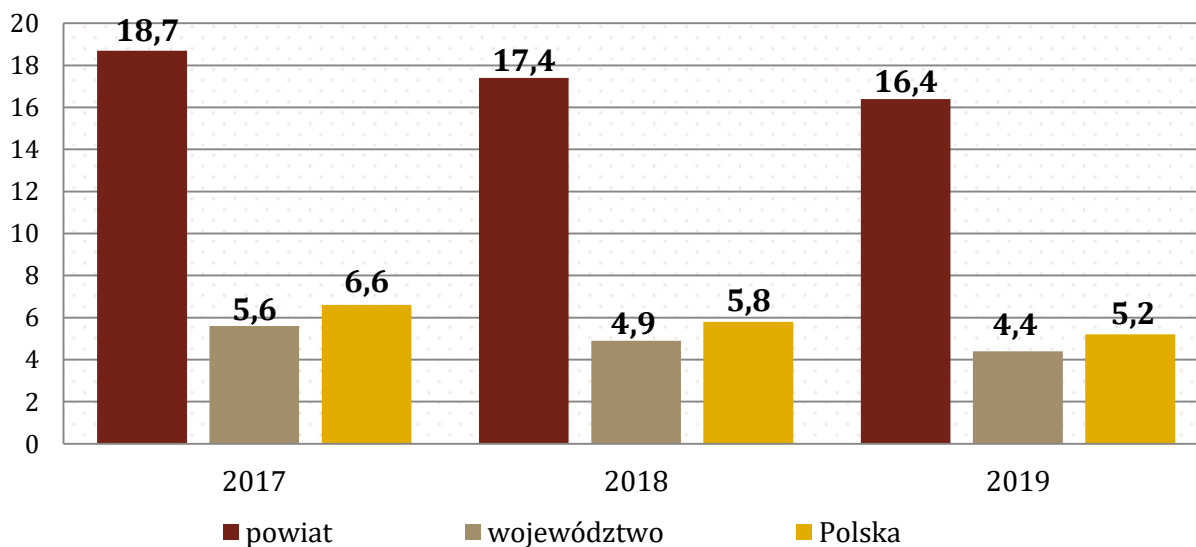
Źródło: https://bdl.stat.gov.pl

3. Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, przedstawiona została więc stopa bezrobocia w powiecie radomskim. W 2019 roku wynosiła ona 16,4%, a więc była znacznie wyższa niż stopa bezrobocia rejestrowana w województwie mazowieckim oraz w całej Polsce. Od 2017 roku stopa bezrobocia w powiecie radomskim ulega zmniejszeniu, podobnie jak ma to miejsce w całym kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

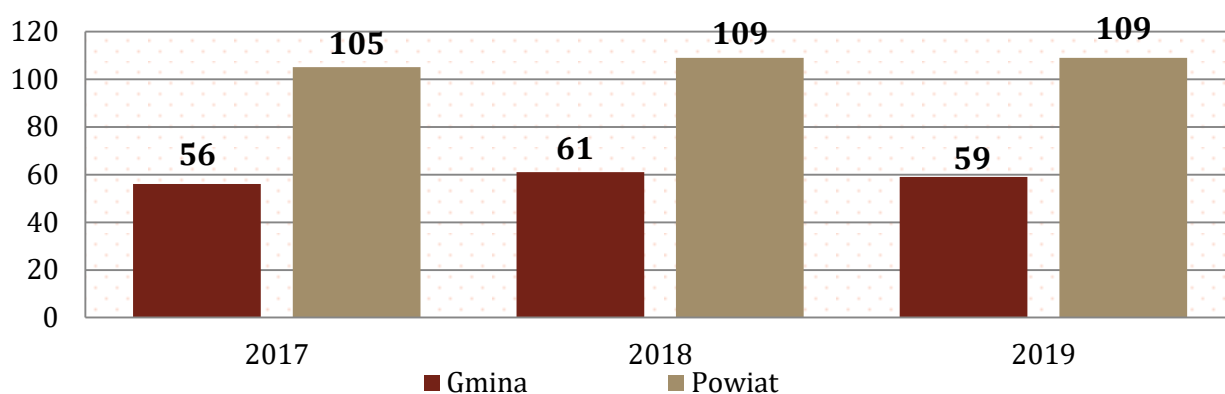
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie radomskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2019 rok, w gminie Gózd na 1000 mieszkańców pracowało 59 osób⁷. Wszystkich pracujących mieszkańców Gminy w 2019 roku było 534. Analizując tą kwestię z podziałem na płeć możemy zauważyć, że odsetek pracujących kobiet był większy niż w przypadku mężczyzn aż o 24 pp. Kobiety stanowiły bowiem 62% wszystkich pracujących (333 osoby), natomiast mężczyźni 38% (201 osób). Liczba osób pracujących na 1000 ludności była w gminie Gózd mniejsza niż w całym powiecie radomskim. W ciągu ostatnich trzech lat ulegała ona wahaniom.

Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Gózd na przestrzeni lat 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Gózd na koniec 2019 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 625 podmiotów gospodarki narodowej, w tym zdecydowaną większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – było ich 547. Podobnie sytuacja wyglądała w 2018 roku, kiedy to osób fizycznych prowadzących własną działalność było 482, natomiast wszystkich podmiotów prowadzących działalność – 551. Na przestrzeni lat 2017-2019 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Gózd uległa wzrostowi.

⁷ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Gózd w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej			
Ogółem	517	551	625
Sektor publiczny			
Ogółem	14	14	14
Sektor prywatny			
Ogółem	501	534	610
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	455	482	547
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	10	10	11
Spółki handlowe	9	9	13

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Prywatna działalność gospodarcza w Gminie koncentruje się głównie na budownictwie (194 podmioty), handlu hurtowym i detalicznym; naprawie pojazdów samochodowych (155 podmiotów) oraz na przetwórstwie przemysłowym (57 podmiotów).

Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Gózd (stan na koniec 2019 roku)

sekcja	liczba
budownictwo – sekcja F	194
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – sekcja G	155
przetwórstwo przemysłowe –sekcja C	57
transport i gospodarka magazynowa – sekcja H	22
pozostała działalność usługowa – sekcja S, T, U	18
opieka zdrowotna i pomoc społeczna – sekcja Q	14
działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – sekcja I	7
informacja i komunikacja – sekcja J	8
edukacja – sekcja P	2
działalność finansowa i ubezpieczeniowa – sekcja K	10
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – sekcja R	3
działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – sekcja N	14
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – sekcja M	32
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – sekcja L	4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w gminie Gózd według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników - jest ich 608 (stan na koniec 2019 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 15. Działalność prowadzą również 2 średnie przedsiębiorstwa zatrudniające 50-249 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Gózd według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

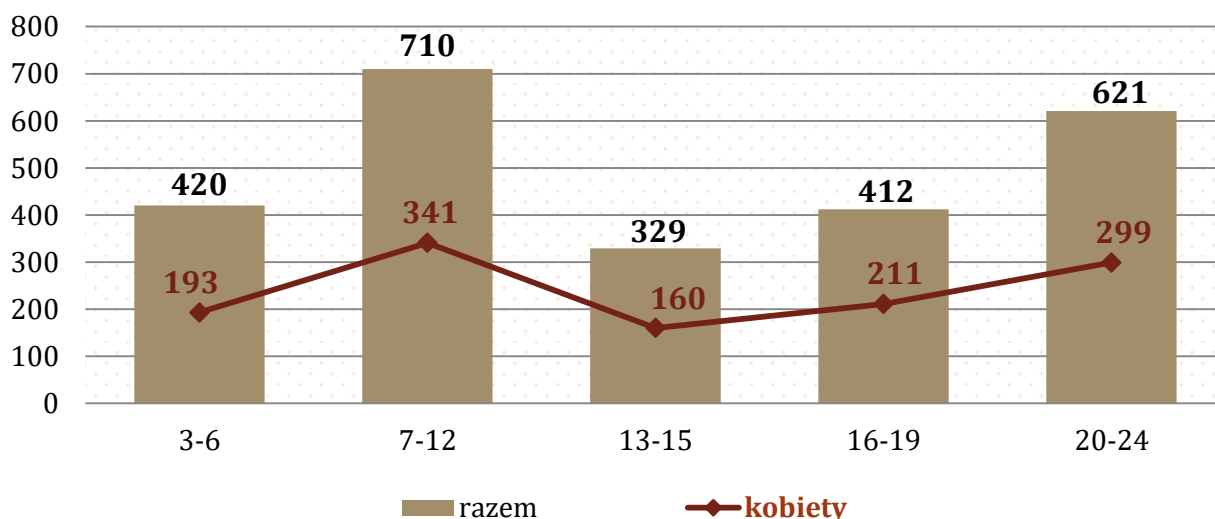
Z kolei w 2020 roku zarejestrowano 47 nowych przedsiębiorców, których przedmiotem działalności było najczęściej budownictwo i prace wykończeniowe oraz naprawa i handel samochodami.

W gminie Gózd funkcjonują duże zakłady pracy, które mają możliwość zatrudniania większej ilości pracowników. Każde przedsiębiorstwo, które jest zarejestrowane w Gminie przyczynia się do jej rozwoju gospodarczego. W gminie Gózd większe zakłady pracy to: zakład przetwórstwa rybnego w Goździe, masarnia w Niemianowicach, piekarnia w Małęczynie, zakłady obróbki metali w Kiedrzynie i Klwatce Królewskiej. Pozostałe miejsca pracy to 2 stacje paliw, 24 sklepy spożywczo-usługowe, 6 lokali gastronomicznych, lokale weselne, firmy transportowe, firmy budowlane wykonujące usługi ogólnobudowlane, warsztaty samochodowe oraz pozostałe jednoosobowe działalności.

4. Edukacja i wychowanie

W wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) w 2019 roku było 2 492 mieszkańców gminy Gózd, z czego 48% stanowiły kobiety. Rozpatrując kwestię ludności Gminy z podziałem na poszczególne edukacyjne grupy wiekowe możemy zauważyć, że najwięcej osób miało w przedmiotowym roku 7-12 lat (710 osób). Na drugim miejscu pod tym względem znalazły się osoby mające 20-24 lata (621 osób), natomiast na trzecim mające 3-6 lat (420 osób). Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku prezentuje wykres nr 5.

Wykres 5. Ludność gminy Gózd według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W gminie Gózd znajdują się następujące placówki oświatowe:

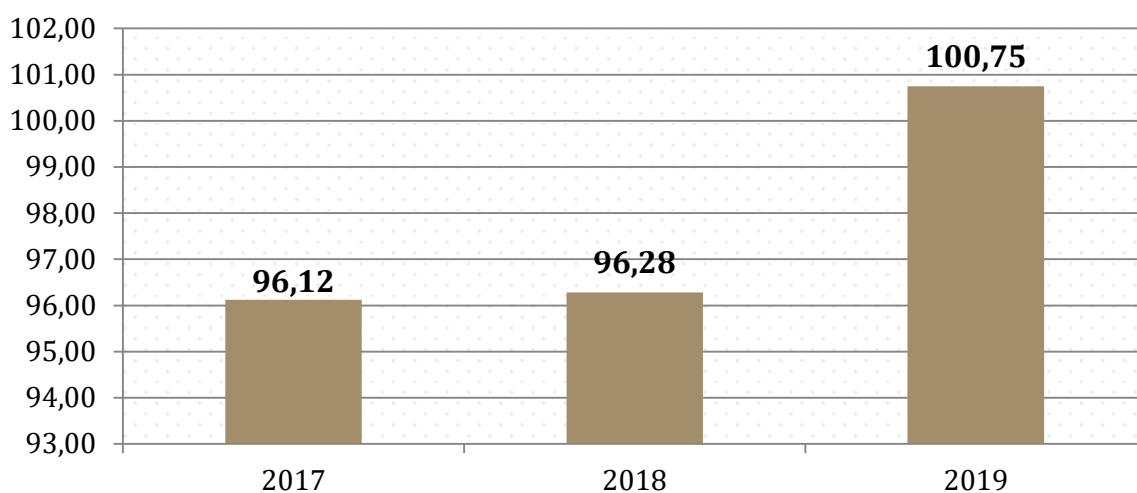
- Zespół Szkół w Gózdzie wraz z przedszkolem samorządowym,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Klwatce Królewskiej,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Kłonówku-Kolonii,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Kuczkach-Kolonii,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Podgórzu,
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Małęczynie,
- Niepubliczne Przedszkole „BAJLANDIA” w Małęczynie.

Każda z placówek wyposażona jest w pracownie komputerowe z szerokopasmowym łączem internetowym. Uczniowie szkół podstawowych rozwijają swoje zainteresowania zarówno w szkolnych klubach sportowych jak i kołach zainteresowań. W placówkach są także prowadzone zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze dla uczniów posiadających trudności w nauce.

Gmina Gózd realizuje *Lokalny Program Wspierania Edukacji*, którego celem jest wspieranie uzdolnionych uczniów, którzy w ramach programu otrzymują stypendia na zakup lub dofinansowanie sprzętu sportowego, strojów sportowych i artystycznych, instrumentów muzycznych, materiałów plastycznych, warsztatów, kursów, wyjazdów szkoleniowych, udziału w zawodach, konkursach, festiwalach oraz prywatnych lekcjach z wybranej dziedziny.

Współczynnik skolaryzacji netto, definiowany jest jako relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. W 2019 roku kształtował się on na poziomie 100,75%, co oznacza, że w stosunku do dwóch poprzednich lat uległ zwiększeniu.

Wykres 6. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Gózd (w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Według danych z Urzędu Gminy w 2020 roku do szkół uczęszczało 1 236 dzieci. Najmniej liczną szkołą publiczną była Szkoła Podstawowa w Podgórzu (licząca 100 uczniów), natomiast najliczniejszą - Zespół Szkół w Goździe (237 uczniów). Analizując poniższą tabelę można zauważyć, że z roku na rok w gminnych szkołach jest coraz mniej uczniów.

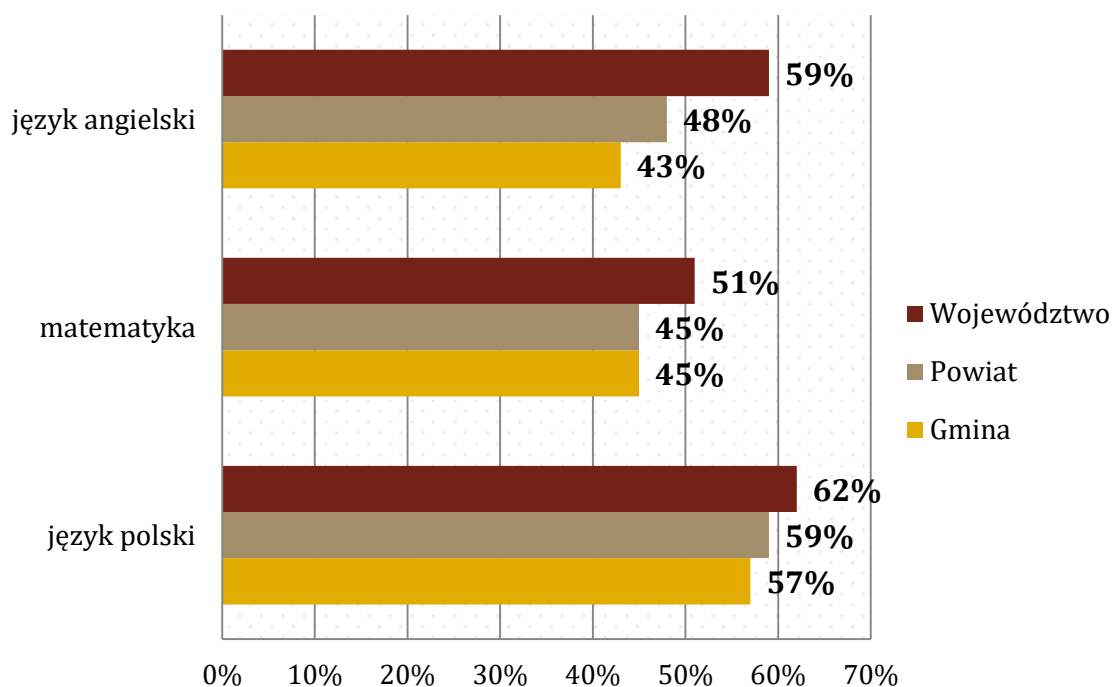
Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach w latach 2018-2021 w gminie Gózd

Szkoła		Liczba uczniów		
		2018/2019	2019/2020	2020/2021
Zespół Szkół	Publiczna Szkoła Podstawowa	336	293	237
	Samorządowe Przedszkole	48	48	92
Publiczna Szkoła Podstawowa w Klwatce Królewskiej		132	136	145
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kłonówku-Kolonii		125	96	115
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kuczkach-Kolonii		220	229	231
Publiczna Szkoła Podstawowa w Małęczynie		347	299	297
Publiczna Szkoła Podstawowa w Podgórzu		90	95	100
Niepubliczne Przedszkole „BAJLANDIA” w Małęczynie		42	47	19
razem		1 340	1 243	1 236

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Gózd z 2020 roku, w porównaniu do wyników uczniów z całego powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego. Z zebranych danych wynika, że uczniowie z Gminy uzyskali z części egzaminacyjnej z języka angielskiego i języka polskiego gorsze wyniki, niż uczniowie z całego powiatu i województwa. Z kolei z części matematycznej wyniki uzyskane przez ósmoklasistów z Gminy były zbliżone do średnich wyników absolwentów szkół podstawowych na szczeblu powiatowym, ale niższe w porównaniu do średnich wyników uzyskanych w całym województwie.

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Gózd, powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalną na terenie Gminy prowadzi między innymi Gminna Biblioteka Publiczna w Goździe, posiadająca filie w Klwatce Królewskiej, Kłonowie i Kluczkach – Kolonii. Jej zadaniem jest upowszechnianie wiedzy i kultury w gminie Gózd. Biblioteka wraz z filiami oferuje swoim użytkownikom podstawową literaturę ze wszystkich dziedzin wiedzy: literaturę piękną dla dzieci i dorosłych, literaturę popularnonaukową oraz czasopisma o różnej tematyce. Ponadto organizowane są w niej wystawy, spotkania z artystami, autorami książek, lekcje biblioteczne itp. Biblioteka Główna wraz z filiami posiada 13 komputerów, a 8 z nich posiada bezpłatny dostęp do Internetu, z którego mogą korzystać czytelnicy i użytkownicy Biblioteki.

W zasobach GBP w 2020 roku znajdowało się 32 054 jednostek inwentarzowych książek, w tym:

- GBP w Goździe – 10 911 woluminów,
- filia w Klwatce Królewskiej – 6 696 woluminów,
- filia w Kłonowie – 7 564 woluminów,
- filia w Kuczkach-Kolonii – 6 883 woluminów.

W 2020 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Goździe zarejestrowano 481 czytelników, którym wypożyczono 9 763 książki i prasy. Poniższa tabela obrazuje sytuację czytelnictwa w gminie Gózd w 2020 roku w podziale na placówki biblioteki.

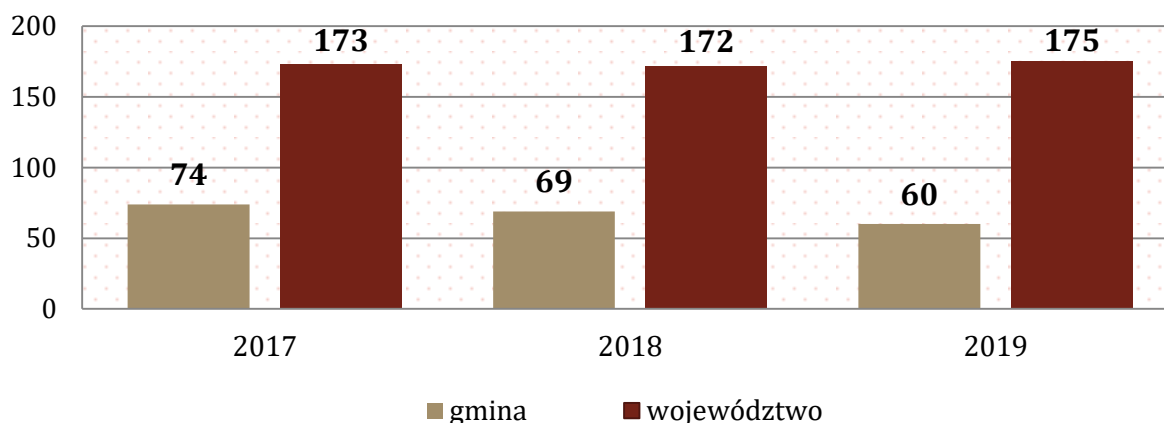
Tabela 8. Sytuacja czytelnictwa w gminie Gózd w 2020 roku

Biblioteka	Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń
GBP Gózd	216	5 525
filia Klwatka Królewska	118	2 017
filia Kłonów	71	1 312
filia Kuczki-Kolonia	76	909
razem	481	9 763

Źródło: Raport o stanie Gminy Gózd za 2020 rok

Poniższy wykres prezentuje liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Gózd oraz województwie mazowieckim w latach 2017-2019. Na podstawie danych statystycznych widzimy, że wskaźnik ten przyjmuje w Gminie znacznie mniejsze wartości niż w województwie. W 2019 roku w Gminie było to 60 czytelników, natomiast w całym województwie – 175. Jednocześnie w gminie Gózd zaobserwować można trend spadkowy w zakresie liczby czytelników na 1000 ludności.

Wykres 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Gózd oraz województwie mazowieckim w latach 2017-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zlokalizowanej na terenie gminy Gózd należą boiska sportowe, place zabaw oraz siłownie na świeżym powietrzu, wśród których należy wyszczególnić:

- salę gimnastyczną, boisko Orlik oraz dwa boiska wielofunkcyjne przy Zespole Szkół w Goździe,
- salę gimnastyczną z trybunami, boisko piłkarskie z trybunami i bieżnią do biegania oraz boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Kuczkiach-Kolonii,
- salę gimnastyczną, boisko Orlik oraz boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Małęczynie,
- boisko Orlik, boisko wielofunkcyjne i salę gimnastyczną przy Publicznej Szkole Podstawowej w Klwatce Królewskiej,
- boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Podgórzu,
- boisko wielofunkcyjne przy Publicznej Szkole Podstawowej w Kłonówku-Kolonii,
- boisko wielofunkcyjne przy świetlicy w Grzmucinie,
- boisko wielofunkcyjne przy świetlicy w Wojsławicach,
- boisko wielofunkcyjne przy świetlicy w Drożankach,
- kort tenisowy i boisko do piłki siatkowej plażowej w Kłonówku – Kolonii.

Z obiektów sportowych mogą korzystać zarówno uczniowie jak i dorośli mieszkańcy. Na terenie gminy Gózd działa Gminny Klub Sportowy Iskra Gózd (piłka nożna), który został założony w 2006 roku oraz Klub Sportowy Promotor (piłka siatkowa), który powstał w 2019 roku.

Wśród zabytków znajdujących się na terenie Gminy wymienić można:

- kościół parafialny p.w. św. Józefa Oblubieńca NMP w Kuczki-Kolonia,
- cmentarz rzymsko-katolicki w Kuczki-Kolonia,
- obiekty mieszkalne pochodzące z początku XX w. znajdujące się w miejscowościach Drożanki, Kuczki-Kolonia, Klonówek-Kolonia, Klonówek-Wieś, Małęczyn, Niemianowice, Podgóra, Wojsławice,
- Mogiłę Żołnierzy Polskich w Kuczki-Kolonia,
- kapliczki przydrożne stanowiące symbol kultury i wiary mieszkańców Gminy.

6. Opieka zdrowotna

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej dla mieszkańców gminy Gózd usługi świadczy Gminny Ośrodek Zdrowia w Goździe, będący organem prowadzącym dla:

- Poradni Podstawowej Opieki Zdrowotnej,
- Poradni Ginekologiczno – Położniczej,
- Poradni Okulistycznej,
- Poradni Zdrowia Psychicznego,
- Poradni Rehabilitacyjnej,
- Poradni Stomatologicznej,
- Poradni Długoterminowej Opieki Pielęgniarskiej.

Na terenie gminy Gózd funkcjonują także dwie apteki ogólnodostępne.

Z danych Urzędu Statystycznego w Warszawie wynika, iż w gminie Gózd w 2019 roku na 1 przychodnię przypadało 8 978 mieszkańców. Jest to wartość ponad dwukrotnie większa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie, która wynosiła w omawianym roku 3 461. W ramach POZ w przedmiotowym roku udzielono 3,1 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością nieco większą w stosunku do całego powiatu radomskiego (3,0).

Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Gózd w porównaniu do powiatu radomskiego w 2019 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	3 461	8 978
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	3,0	3,1

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020

7. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W gminie Gózd o bezpieczeństwo i porządek dbają policjanci z Komisariatu Policji w Skaryszewie.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których jednostki Gózd, Grzmucin oraz Kuczki-Kolonia należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG). Ponadto w jednostkach w Goździe, Grzmucinie, Kuczkach-Kolonii, Klwatce Królewskiej, Kłonówku-Wsi i Kiedrzynie funkcjonują Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze.

8. Działalność organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku⁸. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizację grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁰.

---

⁸ <https://poradnik.ngo.pl/>

⁹ J. Oniszczyk, Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, s. 269.

¹⁰ M. Yaziji, J. Doh, Organizacje pozarządowe a korporacje, s. 15.

Na obszarze gminy Gózd funkcjonują organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności lokalnej oraz stanowią ważne zaplecze i potencjał do rozwiązywania problemów społecznych. Należą do nich między innymi:

- 7 jednostek OSP,
- 15 Kół Gospodyń Wiejskich.

Z kolei zgodnie z decyzją organu stanowiącego gmina Gózd przynależy do następujących Związków i Stowarzyszeń:

- Podradomska Komunikacja Samochodowa,
- Lokalna Grupa Działania Dziedzictwo i Rozwój,
- Związek Samorządów Polskich,
- Stowarzyszenie Jednostek Samorządu Terytorialnego Na rzecz Budowy drogi Ekspresowej S 12,
- Radomski Obszar Funkcjonalny (ROF).

Obszary, kierunki i formy realizacji wspólnych zadań i współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi określone zostały w *Programie współpracy Gminy Gózd z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2021 rok* przyjętego uchwałą nr XVI/123/2020 Rady Gminy Gózd z dnia 9 listopada 2020 roku.

Do zadań realizowanych przez Gminę we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, które zostały zawarte w programie należy działalność z zakresu:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans rodzin i osób;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym;
- ochrony i promocji zdrowia;
- upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w wieku szkolnym;
- wspierania rozwoju sportu i rekreacji dorosłych mieszkańców Gminy w dziedzinach: biegi długodystansowe, brydż sportowy, piłka koszykowa, piłka nożna, piłka siatkowa, szachy;

- podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej, kulturowej oraz tożsamości lokalnej;
- promocja gminy Gózd¹¹.

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (m.in. GOPS, placówek oświatowych). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.). To właśnie jakość pracy administracji w ogromnej mierze narzuca tempo rozwoju wspólnoty lokalnej. Podstawą wdrożenia w życie założeń Strategii będzie partnerstwo i skonsolidowane podejście do obszarów problemowych. Skala i charakter wyzwań rozwojowych, przed jakimi stoi samorząd w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, wymagają kompleksowego ich rozwiązywania oraz działania z wykorzystaniem efektu synergii (uzyskiwanie zwielokrotnionych korzyści dzięki umiejętnemu połączeniu części składowych całości).

9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Gózd jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania Ośrodka z zakresu ustawy o pomocy społecznej polegają w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;

---

¹¹ Roczny Program współpracy Gminy Gózd z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2021 rok (przyjęty uchwałą nr XVI/123/2020 Rady Gminy Gózd z dnia 9 listopada 2020 roku).

6. rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Ośrodek należą:

1. opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
2. sporządzanie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej;
3. udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
7. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
8. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
9. opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
10. praca socjalna;
11. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
12. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
13. dożywianie dzieci;

14. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
15. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
16. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
17. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
18. utworzenie i utrzymanie ośrodka, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
19. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
20. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy realizowanych przez „Ośrodek”, należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez „Ośrodek” należą:

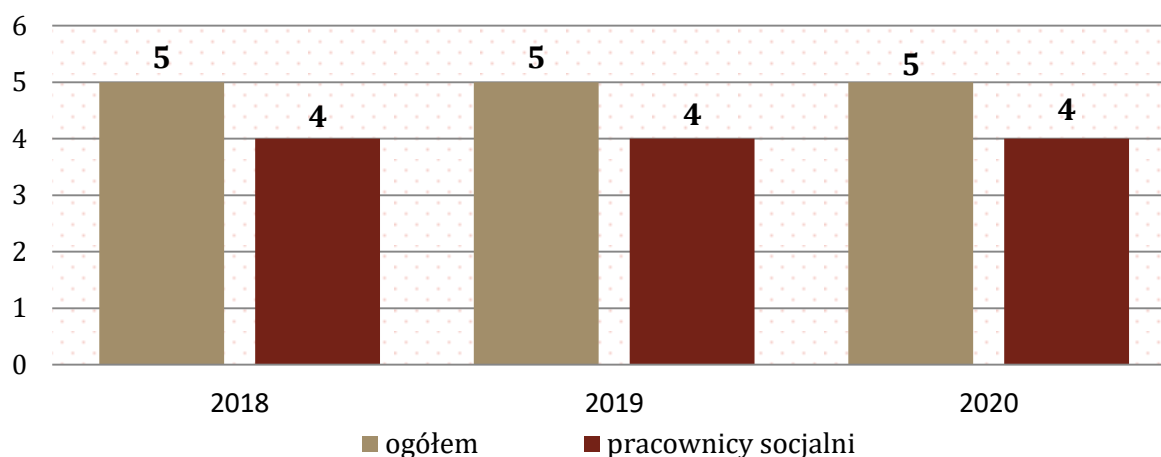
1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;

3. prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
6. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. „Ośrodek” realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

Na koniec 2020 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Goździe zatrudnionych było 5 osób, w tym 4 pracowników socjalnych. Liczba pracowników GOPS w Goździe utrzymywała się na przestrzeni trzech ostatnich lat na niezmiennym poziomie.

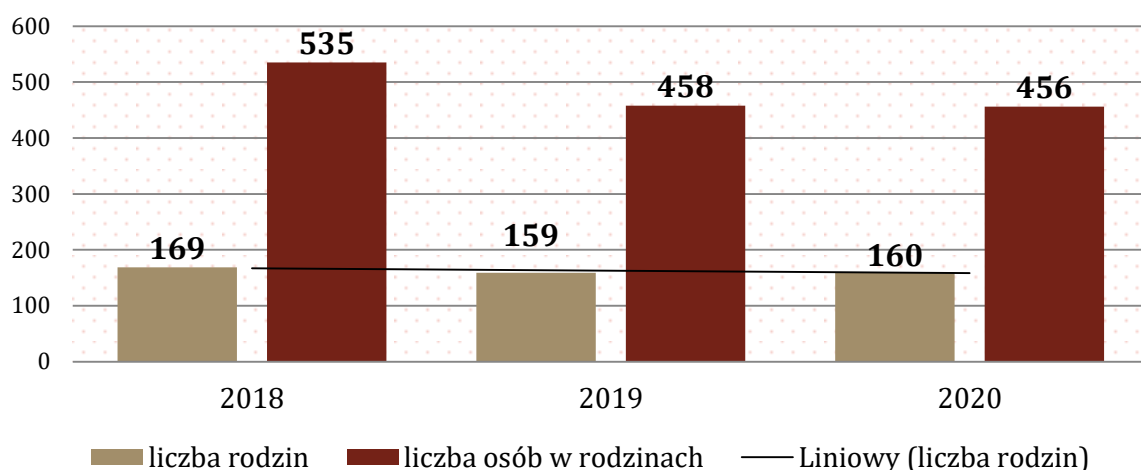
Wykres 9. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Gózd ulegała wahaniom. W 2020 roku z pomocy skorzystało 160 rodzin – to o 1% więcej niż w roku ubiegłym i jednocześnie o 5% mniej niż w 2018 roku. Natomiast w stosunku do 2018 roku liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej uległa zmniejszeniu. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona na wykres linia trendu.

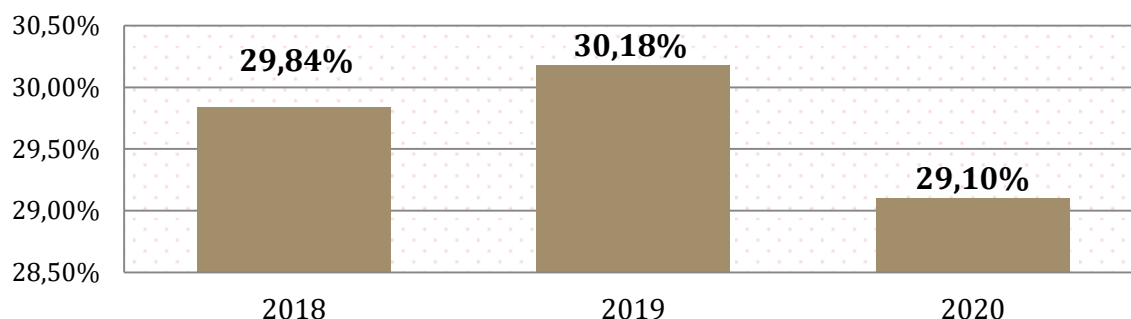
Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Gózd w latach 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2018-2020 wartość tego wskaźnika ulegała wahaniom. W 2018 roku wyniosła 29,84%, w 2019 roku – 30,18%, natomiast w 2020 roku – 29,10%. Dane w tym zakresie zaprezentowane zostały na poniższym wykresie.

Wykres 11. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2020 roku korzystających z tego typu pomocy było 125 osób w wieku produkcyjnym, 123 w wieku przedprodukcyjnym oraz 15 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było nieco więcej niż mężczyzn (liczba kobiet - 143, liczba mężczyzn - 120). Analizując dynamikę zmian dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, którym udzielono wsparcia, natomiast liczba osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym uległa wzrostowi.

Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020

wiek	2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	132	73	136	73	123	68
produkcyjny	120	56	122	60	125	67
poprodukcyjny	14	9	13	12	15	8
ogółem	266	138	271	145	263	143

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 171 mieszkańcom gminy Gózd, natomiast świadczenie niepieniężne 103. Na przestrzeni omawianych lat widoczna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenie niepieniężne oraz wahania liczby osób korzystających ze świadczeń pieniężnych. Dane statystyczne w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020

płeć	2018	2019	2020
świadczenie pieniężne	177	166	171
świadczenie niepieniężne	149	150	103

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie zmniejszyła się ze 119 w 2018 roku do 107 w 2020 roku. Oznacza to spadek o 10%. Różnice w zakresie płci osób długotrwale

pobierających świadczenie w 2020 roku są następujące – mężczyźni stanowili 46% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane, a kobiety - 54%.

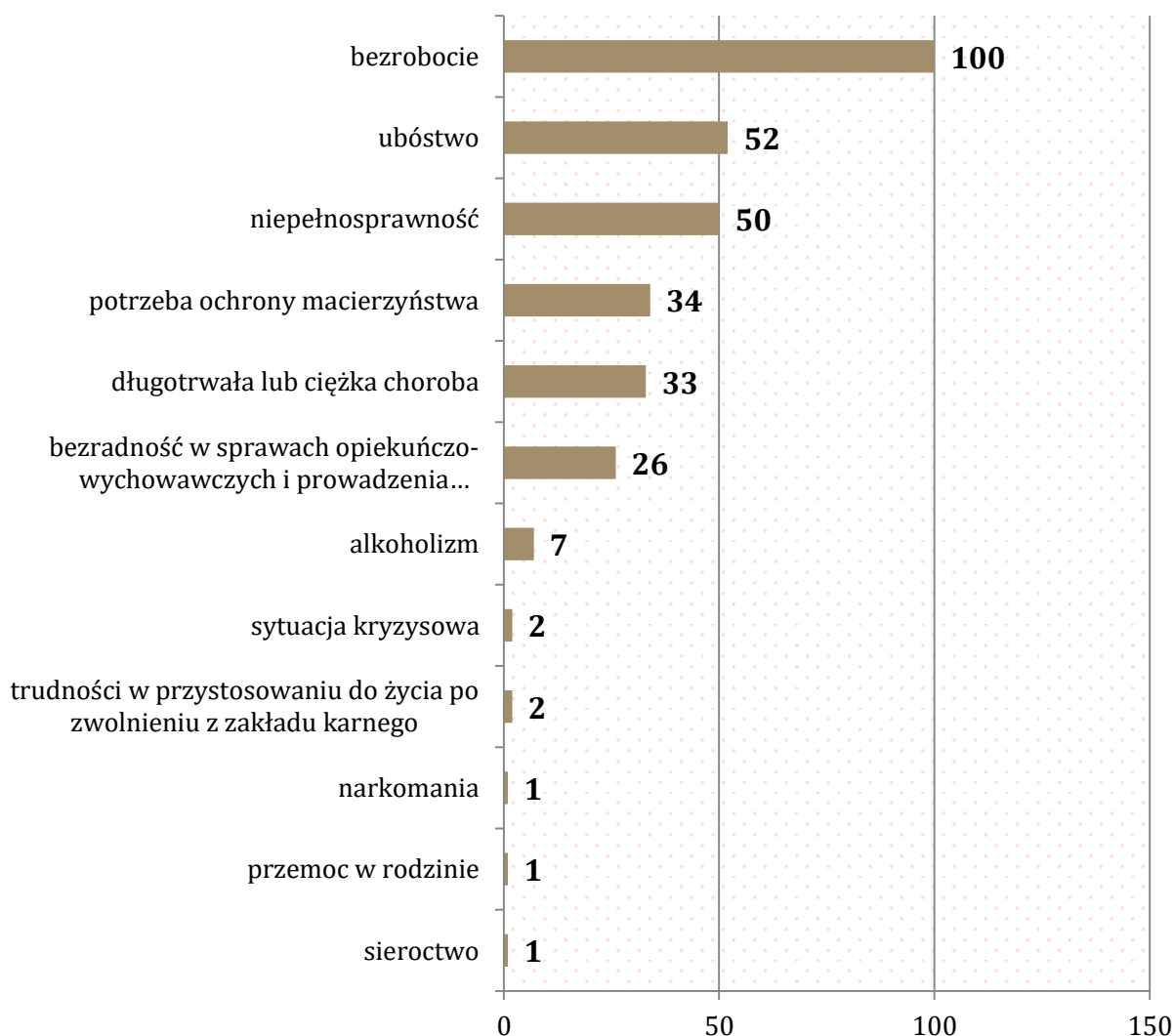
Tabela 12. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020

płeć	2018	2019	2020
kobiety	66	59	58
mężczyźni	53	51	49
ogółem	119	110	107

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

W 2020 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Gózd było bezrobocie – z tego powodu pomoc otrzymało 100 rodzin. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajduje się ubóstwo (52 rodziny), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (50 rodzin).

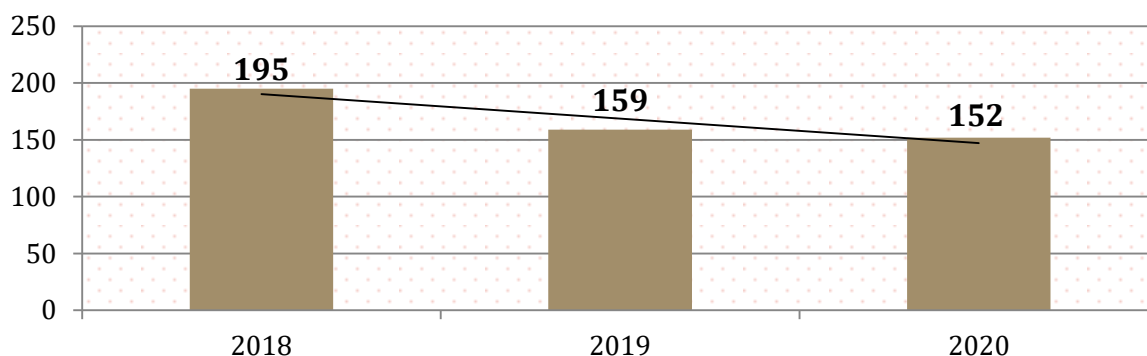
Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2020 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 rok

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe w okresie trzech ostatnich lat. W 2020 roku przeprowadzono je ze 152 rodzinami, w 2019 roku z 159, a w 2018 roku było ich 195. Na przestrzeni ostatnich lat liczba rodzin ulegała zmniejszeniu. Dynamikę zmian obrazuje naniesiona linia trendu.

Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

10. Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Gózd. Należą do nich:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- placówki oświatowe,
- świetlice wiejskie,
- Biblioteka Publiczna Gminy Gózd wraz z filiami,
- Gminny Ośrodek Zdrowia,
- Punkt Konsultacyjno-Informacyjny,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO).

III. Diagnoza sytuacji społecznej

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne. W części diagnostycznej przedstawiona została również analiza SWOT¹².

1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

---

¹² Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie Gminy w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W 2020 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe wypłacił **11 644 świadczenia** w formie zasiłku rodzinnego na kwotę 1 325 214,84 zł oraz dodatków do zasiłków rodzinnych na kwotę 650 549,57 zł, w tym z tytułu:

- urodzenia dziecka – 60 dodatków na kwotę 57 528,52 zł;
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 212 świadczeń na kwotę 85 950,57 zł;
- samotnego wychowania dziecka – 331 dodatków na kwotę 61 737,61 zł;
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 708 świadczeń na kwotę 70 446,06 zł;
- rozpoczęcia roku szkolnego – 671 świadczeń w wysokości 64 605,74 zł;
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania – 1 909 dodatków na kwotę 130 524,04 zł;
- wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 1 953 dodatków na kwotę 179 757,03 zł.

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”. Program Rodzina 500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 roku. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie liczby i kwoty świadczeń w latach 2018-2019 prezentuje poniższa tabela. W 2018 roku

wypłacono 16 534 świadczenia wychowawcze 500+ na łączną kwotę 8 243 386,00 zł, natomiast w 2019 roku – 19 704 świadczenia. Liczba wypłaconych świadczeń uległa znacznemu wzrostowi.

Tabela 13. Liczba wydanych świadczeń wychowawczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2019

wyszczególnienie	2018	2019
liczba świadczeń	16 534	19 704
kwota świadczeń (w złotych)	8 243 386,00 zł	9 794 549,00 zł

Źródło: Raport o stanie Gminy za rok 2018 i 2019

Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny, która przyznawana jest na wniosek członka rodziny wielodzietnej, na terenie gminy Gózd w 2020 rok wydano 32 Karty Dużej Rodziny, z których skorzystało sumarycznie 119 osób (52 rodziców/małżonków oraz 67 dzieci).

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”. Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymał do realizacji nowe zadanie z dniem 01.07.2018 roku. Nowym zadaniem, którym było ustalenie prawa i wypłata świadczeń „Dobry start”, które przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego dzieciom lub osobom uczącym się do 20. roku życia oraz dzieciom lub osobom uczącym się do 24 roku życia w przypadku dzieci lub osób uczących i legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

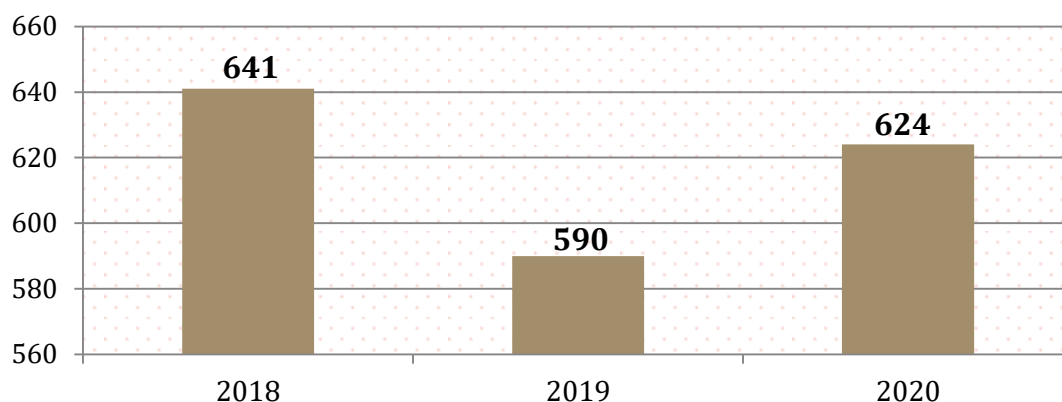
W 2019 roku świadczenie „Dobry start” wypłacono 1 320 dzieciom i wydatkowano na ten cel 396 000 zł.

Z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu przysługuje jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł. Ośrodek jest realizatorem zadań ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W 2020 roku świadczenie pieniężne wypłacono trzykrotnie.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni lat 2018 – 2020 liczba wypłaconych świadczeń ulegała wahaniom. W 2018 roku było to 641 świadczeń, w 2019 roku – 590, natomiast

w 2020 roku wypłacono 624 świadczenia 32 wierzycielom dla 46 osób uprawnionych i wydatkowano na ten cel 215 562 zł.

Wykres 14. Liczba wypłaconych świadczeń alimentacyjnych na przestrzeni lat 2018-2020

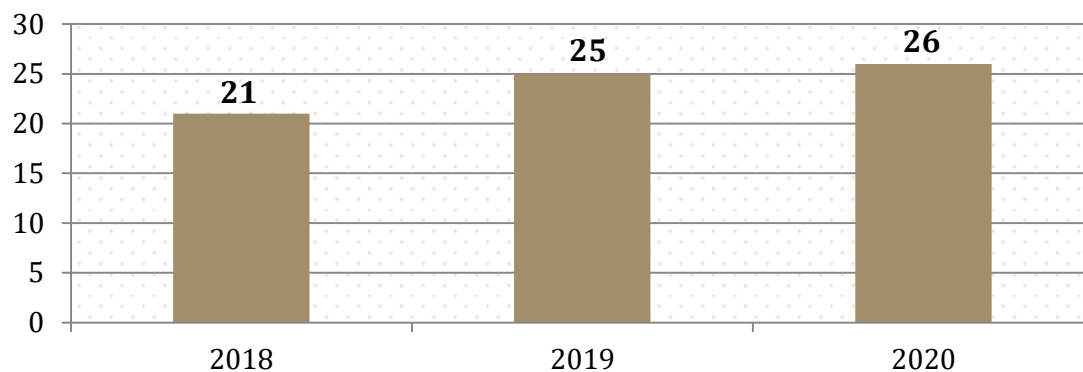

Źródło: Raport o stanie Gminy za 2019 rok

W 2019 roku bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **ósmym** miejscu pod względem liczby rodzin otrzymujących pomoc.

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa zwiększeniu. W 2018 roku udzielono pomocy i wsparcia z tego powodu 21 rodzinom, w 2019 roku – 25 rodzinom, natomiast w 2020 roku – 26. Większość rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej stanowiły rodziny niepełne. W 2018 roku było ich 21, a w 2019 i 2020 roku – po 23.

Wykres 15. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020

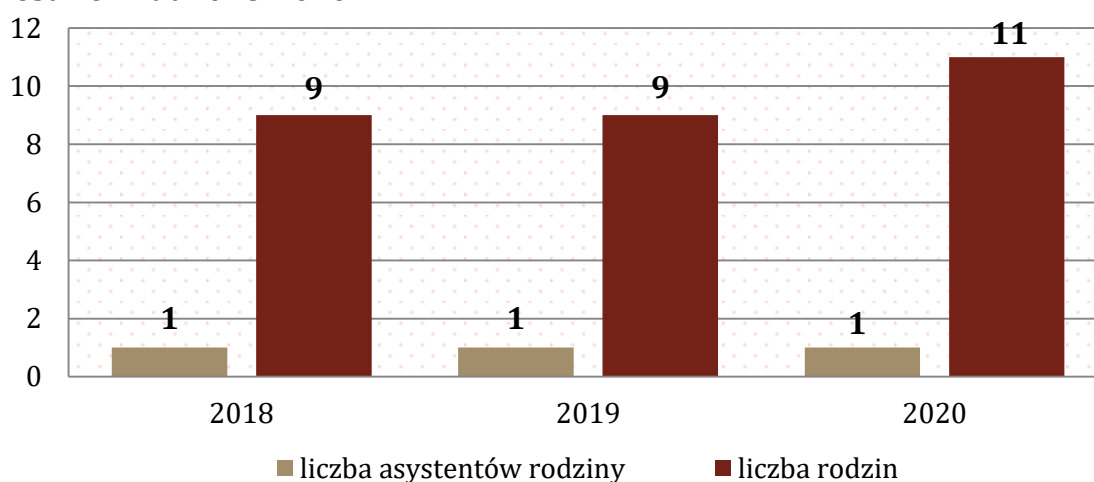

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2018-2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 159). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Goździe zatrudniony jest jeden asystent rodziny. W 2020 roku w ramach realizacji ustawowego zadania asystent rodziny prowadził pracę w 11 rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Na przestrzeni ostatnich lat liczba zatrudnionych asystentów rodziny pozostawała na stałym poziomie, natomiast liczba rodzin objętych jego wsparciem uległa wzrostowi.

Wykres 16. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020

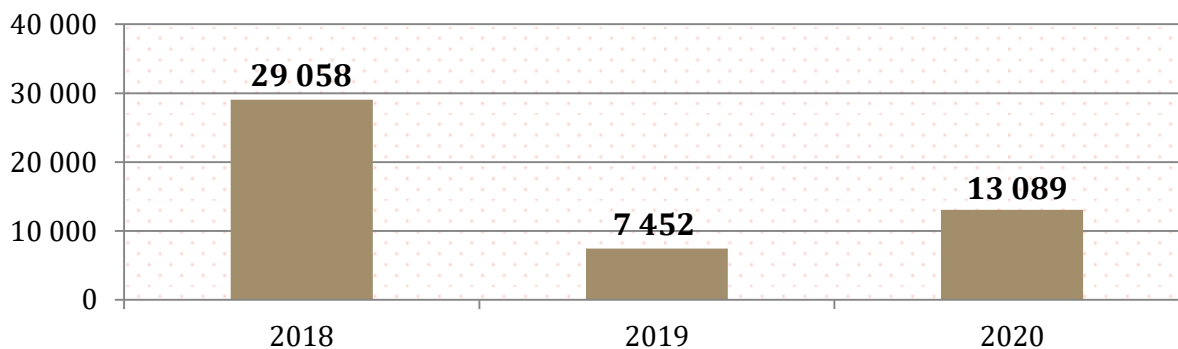

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2018-2020

W roku 2020 w gminie Gózd nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w omawianym roku poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na łączną kwotę 13 089 zł. Możemy zauważyć, że kwota przekazana na pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 ulegała zmniejszeniu.

Wykres 17. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 (w złotych)

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2020 rok

W ramach wspierania rodziny Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z innymi instytucjami takimi jak: placówki oświatowej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe oraz placówki ochrony zdrowia.

Organizacją czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie Gminy zajmuje się 11 świetlic wiejskich, które mieszczą się w parterowych budynkach umożliwiających korzystanie z nich osobom z niepełnosprawnościami. Dla dzieci i młodzieży uczęszczających do poszczególnych placówek organizowane są warsztaty plastyczne, rękodzielnicze, kulinarne, wyjazdy do placówek kulturalnych w czasie ferii i wakacji, a także zajęcia ekologiczne i profilaktyczne.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego:

- niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich;
- brak funkcjonującego żłobka publicznego/klubu malucha;
- wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

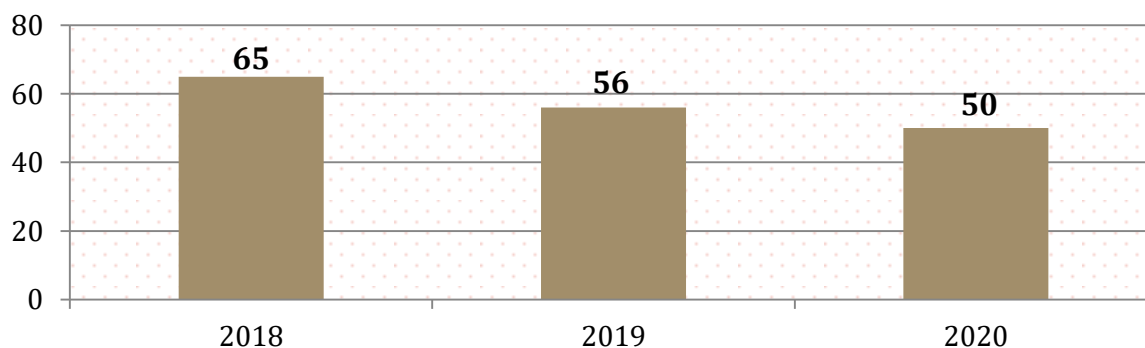
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.* Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2020 roku niepełnosprawność jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **trzecim** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym zostało ono udzielone.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 50. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2018-2020 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego powodu uległa spadkowi o 23%.

Wykres 18. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

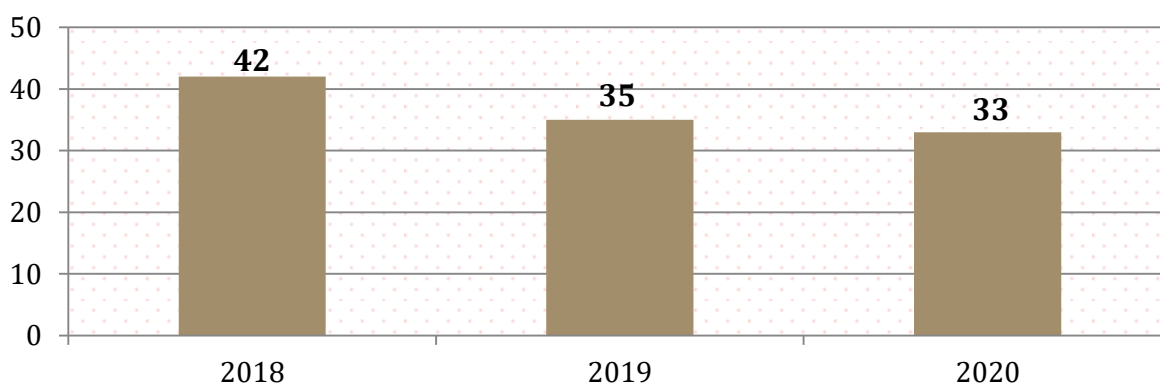

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2018-2020

W 2020 roku długotrwała lub ciężka choroba jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **piątym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

W 2020 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby kształtowała się na poziomie 33. Z zaprezentowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z omawianego powodu zmniejszyła się o 21%.

Wykres 19. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2018-2020

Diagnoza strategiczna (wyniki badania ankietowego)

W 2021 roku na terenie Gminy została przeprowadzona *Diagnoza strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Gózd*. W badaniu wzięło udział 115 dorosłych mieszkańców Gminy. Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi badanych osób na temat *dostępności do podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznej*.

Tabela 14. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Gózd dotyczące ochrony zdrowia

Obszar tematyczny	Wnioski
Dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)	<ul style="list-style-type: none"> Z przeprowadzonego badania wynika, iż mieszkańcy gminy Gózd uważają, że dostęp do POZ jest średni (28,7%), a co trzeci badany określił go jako niewystarczającą (31,3%).
Dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej	<ul style="list-style-type: none"> Analiza materiału badawczego pod kątem dostępu do specjalistycznej opieki zdrowotnej pozwala stwierdzić, iż znaczna część mieszkańców gminy Gózd ocenia ją w sposób negatywny (40,9%).

Źródło: Diagnoza strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Gózd. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoka liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby;
- niewystarczająca dostępność do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej.

3. Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹³.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychotyczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach pomoc taka świadczona jest dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. W latach 2018–2020 żaden z mieszkańców gminy Gózd nie skorzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

---

¹³ www.psychiatriapolska.pl

Problemy w zakresie zdrowia psychicznego mogą nasilać się w najbliższych latach ze względu na pandemię COVID-19. Pandemia wiąże się z poczuciem zagrożenia, lękiem, niepewnością oraz niepokojem. W skrajnych przypadkach mogą pojawić się stany paniki oraz poczucie beznadziei. Konsekwencją tego mogą być narastające zaburzenia psychiczne, począwszy od teraz, po ustąpieniu zagrożenia, a nawet ujawniające się przez kolejne lata. Biorąc pod uwagę, że już przed wybuchem pandemii statystyki dotyczące problemów ze zdrowiem psychicznym były dramatyczne, a obecna sytuacja może je znacznie pogorszyć, istnieje pilna potrzeba podejmowania szerokich działań w tym zakresie.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi;
- nasilenie się problemów ze zdrowiem psychicznym osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży będące konsekwencją pandemii COVID-19.

4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są to zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁴. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z przyjętego uchwałą nr XVII/138/2020 Rady Gminy z dnia 30 grudnia 2020 roku *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz innych uzależnień dla Gminy Gózd na 2021 rok*.

Do głównych kierunków działań mających zostać zrealizowanych w 2021 roku przez GKRPA zawartych w Programie należą:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków;

---

¹⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

- udzielanie szerokiej i skutecznej pomocy osobom dotkniętym chorobą alkoholową lub innym uzależnieniem i ich rodzinom poprzez umożliwienie właściwych kierunków leczenia, a w szczególności ochrony przed przemocą;
- udzielanie porad i informacji w zakresie możliwości podjęcia leczenia odwykowego oraz wskazanie form leczenia;
- zapobieganie powstawaniu uzależnień zwłaszcza wśród dzieci, młodzieży i młodych rodzin poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii;
- prowadzenie punktu informacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i innych uzależnień;
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie¹⁵.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, w których na terenie gminy Gózd mieszkańcy mogą uzyskać pomoc w przypadku **problemu uzależnienia**.

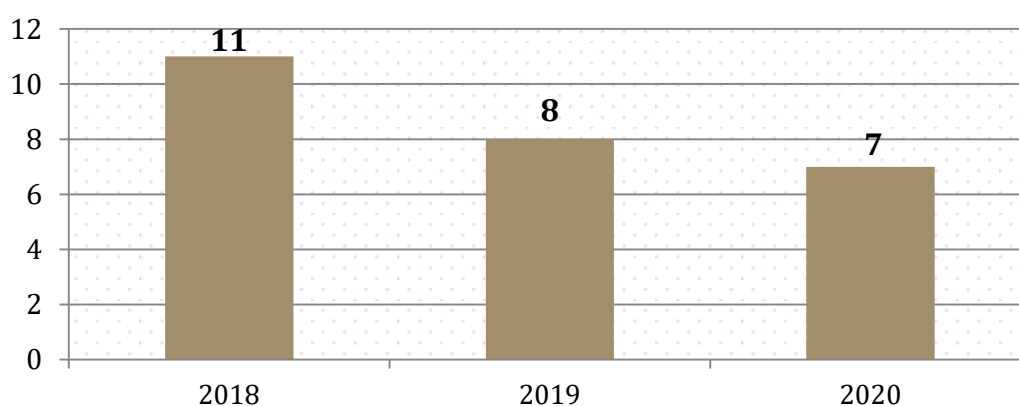

¹⁵ Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz innych uzależnień na 2021 rok (uchwała nr XVII/138/2020 Rady Gminy Gózd z dnia 30 grudnia 2020 roku).

W 2020 roku alkoholizm jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowała się na **siódmym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym zostało ono udzielone.

W 2020 roku z powodu alkoholizmu pomoc i wsparcie otrzymało 7 rodzin. Na przestrzeni ostatnich trzech lat widoczny jest spadek rodzin korzystających ze wsparcia OPS z omawianego powodu. Z kolei w przedmiotowym roku z powodu narkomanii pomoc została udzielona 1 rodzinie.

Wykres 20. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2018-2020

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Goździe działania, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2020 roku Komisja liczyła 5 członków. W 2020 roku jej członkowie przeprowadzili rozmowy z 16 osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 6 członkami rodzin osób uzależnionych. Jednocześnie w omawianym roku Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce uzależnienia wobec 16 osób uzależnionych od alkoholu, wystąpiła także do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 3 osób. W stosunku do lat wcześniejszych odnotowany został spadek liczby osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, liczby osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia, a także liczby osób,

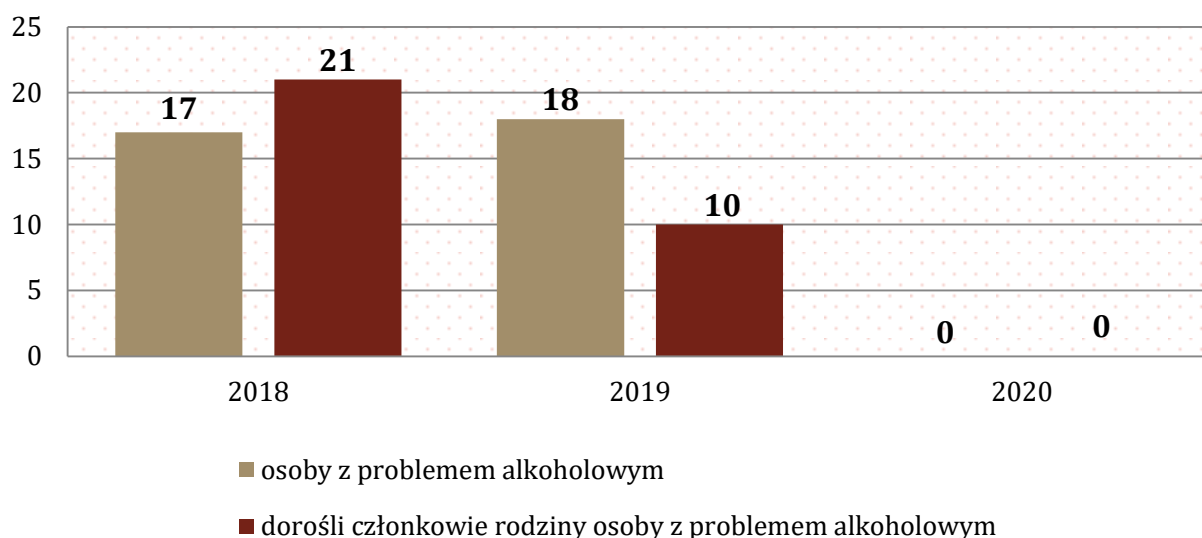
wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. Zaobserwowano także spadek liczby członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy. Dane dotyczące działań GKRPA w Goździe podejmowanych wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Goździe wobec osób uzależnionych w latach 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	25	37	16
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	16	10	6
liczba osób w stosunku do których podjęto czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia	26	37	16
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	9	11	3

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

W przypadku doświadczania problemu uzależnień, mieszkańcy Gminy mogą uzyskać pomoc w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym. Dyżury pełni tam pracownik socjalny. Punkt w 2019 roku był czynny średnio 130 godzin w miesiącu, a pomoc i wsparcie uzyskały w nim osoby uzależnione oraz współuzależnione. W 2019 roku w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym udzielono porad 18 osobom z problemem alkoholowym oraz 10 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym. Dane źródłowe wykazują, że na przestrzeni ostatnich lat liczba osób zgłaszających się po poradę do Punktu, utrzymywała się na względnie stałym poziomie, co świadczy o zapotrzebowaniu na tego typu wsparcie wśród mieszkańców Gminy. Natomiast w 2020 roku nie udzielono w Punkcie żadnej porady osobie uzależnionej, ani dorosłemu członkowi rodziny osoby z problemem alkoholowym.

Wykres 21. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Gózd nie funkcjonuje żadna samopomocowa grupa wsparcia dla osób z problemem alkoholowym (grupa AA), nie ma również samopomocowych grup wsparcia dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym (Al-Anon) oraz dla dorosłych dzieci alkoholików (DDA).

GKRPA zajmuje się także profilaktyką zachowań ryzykownych. W poprzednich latach wśród uczniów nie prowadzono programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. W przedmiotowym roku zorganizowano natomiast spektakle, w których uczestniczyło 360 osób oraz liczne konkursy plastyczne, literackie i muzyczne o tematyce profilaktycznej, w których wzięło udział 100 uczniów. W omawianym roku zrealizowano także kolonię z programem zajęć profilaktycznych, w której uczestniczyło 46 młodych mieszkańców Gminy.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Gózd. W roku 2020 wartość alkoholu sprzedanego na terenie charakteryzowanej Gminy wyniosła łącznie 4 146 503,00 zł, w tym 1 882 530,00 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 315 667,00 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 1 948 306,00 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%.

Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Gózd alkoholu w latach 2019-2020

2019 rok

- 4 380 180,00 zł

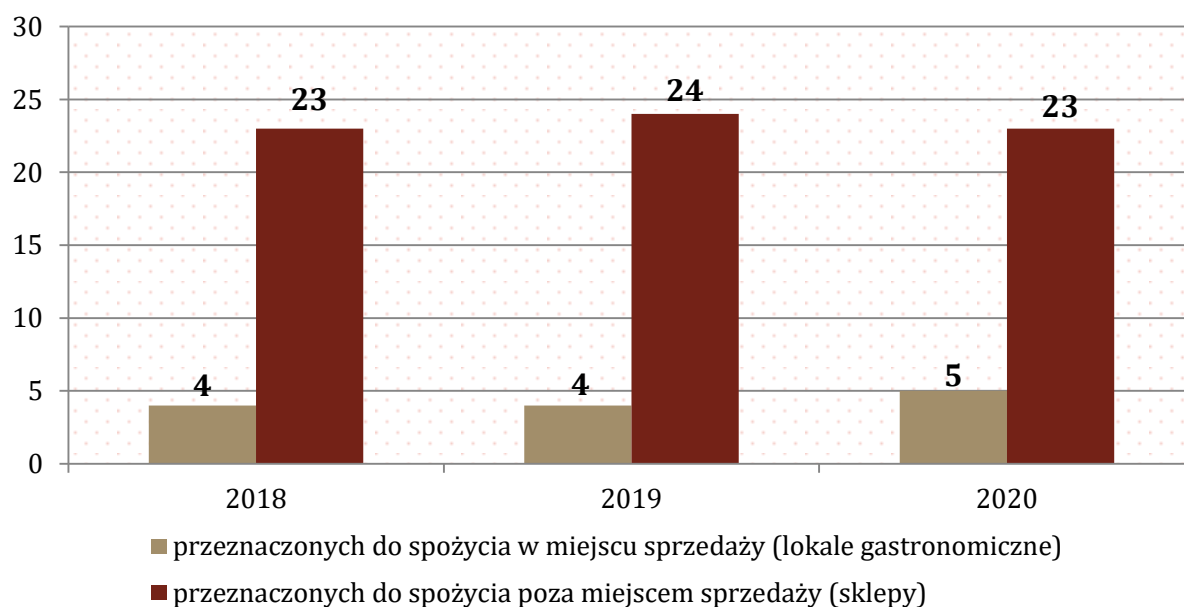
2020 rok

- 4 146 503,00 zł

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 i 2020 rok

W 2020 roku na terenie gminy Gózd znajdowało się łącznie 28 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, w tym 23 przeznaczone do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) i 5 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne). Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba punktów sprzedaży alkoholu uległa niewielkiemu zwiększeniu.

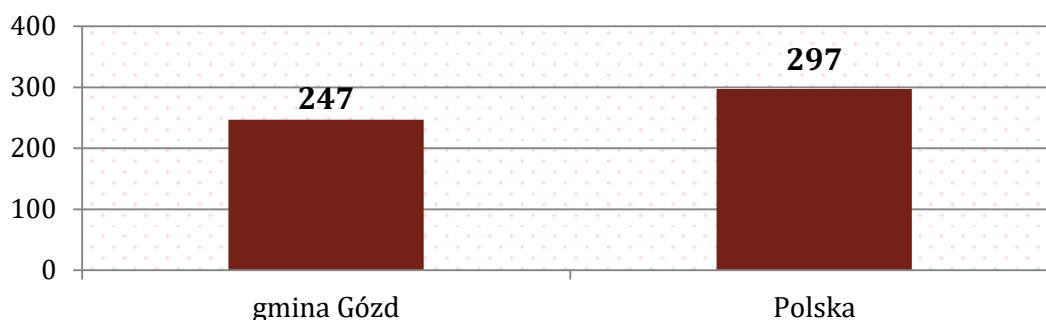
Wykres 22. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Gózd na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018, 2019 i 2020 rok

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych była liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Gózd, w porównaniu do całej Polski w 2019 roku. Jak wynika z przedstawionych na poniższym wykresie danych, w Gminie liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt jest nieco mniejsza niż ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 23. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Gózd i całej Polsce w 2019 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1za 2019 rok

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią ograniczenia aktywności społecznej, izolacji, niepokoju o zdrowie swoje i najbliższych, a także bezpieczeństwo ekonomiczne, w istotny sposób zwiększy obciążenie zdrowotne i społeczne związane z uzależnieniami. Konsekwencją pandemii może być wzrost liczby osób uzależnionych zarówno od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, jak i urządzeń elektronicznych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- brak funkcjonujących grup samopomocowych na terenie Gminy;
- wzrost liczby osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego;
- brak realizacji programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPIŃ;
- ryzyko wzrostu uzależnień od urządzeń elektronicznych/Internetu, alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych w związku z pandemią COVID-19.

5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające je szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Gózd zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołany na mocy Zarządzenia Nr 65/2011 z dnia 28 grudnia 2011 oraz Zarządzenia nr 34/2019 z dnia 30 lipca 2019 Wójta Gminy Gózd. W skład ZI wchodzi przedstawiciele:

- jednostki organizacyjnej pomocy społecznej,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policji,
- oświaty,
- ochrony zdrowia,
- organizacji pozarządowych.

Celem działania Zespołu jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie*.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, gdzie na terenie gminy Gózd mieszkańcy mogą uzyskać pomoc i wsparcie w **przypadku doświadczania przemocy w rodzinie**.

Źródło: opracowanie własne

Z powodu przemocy w rodzinie z pomocy społecznej w latach 2019 – 2020 skorzystała 1 rodzina.

Kolejną analizowaną kwestią są dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020. W omawianych latach liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego wyniosła 4, z wyjątkiem 2020 roku, kiedy to odbyły się 3 spotkania. Z kolei liczba powołanych grup roboczych w 2020 roku kształtowała się na poziomie 24 co oznacza, że w stosunku do dwóch poprzednich lat przyjęła najwyższą wartość. Na przestrzeni omawianych lat dostrzegalny jest także wzrost liczby posiedzeń grup roboczych – w 2018 roku odbyły się 64 spotkania, w 2019 roku– 70, natomiast w 2020 roku – 75. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	3
2	liczba utworzonych grup roboczych	12	22	24
3	liczba posiedzeń grup roboczych	64	70	75

Źródło: Raport z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za lata 2018-2020

W 2020 roku objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego było 19 osób, czyli o 2 mniej niż w roku 2019, ale jednocześnie aż o 9 więcej w porównaniu do 2018 roku. Pozytywne jest to, że na przestrzeni omawianych lat, ZI udzielił pomocy tylko jednemu dziecku.

Tabela 17. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2018-2020

L.P.	wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba osób, w tym:	10	21	19
2	liczba kobiet	9	17	16
3	liczba mężczyzn	1	4	3
4	liczba dzieci	1	0	0

Źródło: Raport z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za lata 2018-2020

W ciągu ostatnich dwóch lat nie doszło do sytuacji odebrania dziecka na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówiącego o bezpośrednim zagrożeniu życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia

dokonanego przez członka rodziny, bądź przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W 2020 roku procedurę „Niebieskie Karty” wszczęto wobec 18 rodzin. Ponadto w omawianym roku sporządzono 23 formularze „Niebieska Karta – C” oraz 12 formularzy „Niebieska Karta – D”, zakończono z kolei 18 spraw w ramach procedury. Dynamika zmian w zakresie procedury „Niebieskie Karty” jest następująca:

- w stosunku do 2018 roku wzrosła liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”,
- podczas omawianych lat odnotowany został wzrost liczby rodzin, wobec których sporządzono formularze „Niebieska Karta – C”,
- na przestrzeni lat 2018-2020 liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D” oraz liczba zakończonych procedur ulegała wahanom.

Tabela 18. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020

L.P.	Wyszczególnienie	2018	2019	2020
1	liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę	10	20	18
2	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”	9	16	23
3	liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”	10	14	12
4	liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”	19	11	18

Źródło: Raport z realizacji procedury „Niebieskie Karty” za lata 2018-2020

W 2019 roku w gminie Gózd przeprowadzono 145 **interwencji domowych**, w tym 8 interwencji związanych z przemocą domową. Porównując te dane z liczbą interwencji z roku wcześniejszego nastąpił spadek liczby przeprowadzonych interwencji o 19%.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- konieczność przeprowadzania interwencji przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Policji w związku z występowaniem przemocy domowej;
- wzrost liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – C”.

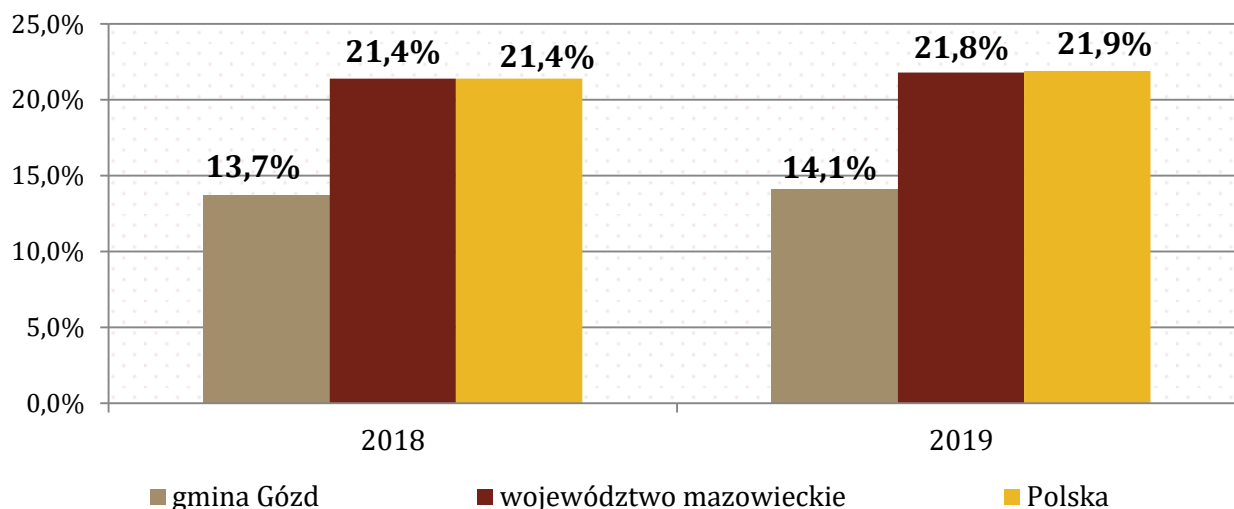
6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Z danych GUS wynika, że odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w gminie Gózd w 2019 roku był znacznie niższy względem województwa i całej Polski. Na przestrzeni lat 2018 – 2019 udział osób w wieku poprodukcyjnym w Gminie, województwie i całej Polsce systematycznie się zwiększał. Różnica między 2018, a 2019 rokiem w gminie Gózd wynosi 0,4 pp., w województwie mazowieckim – 0,4 pp., natomiast w Polsce – 0,5 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

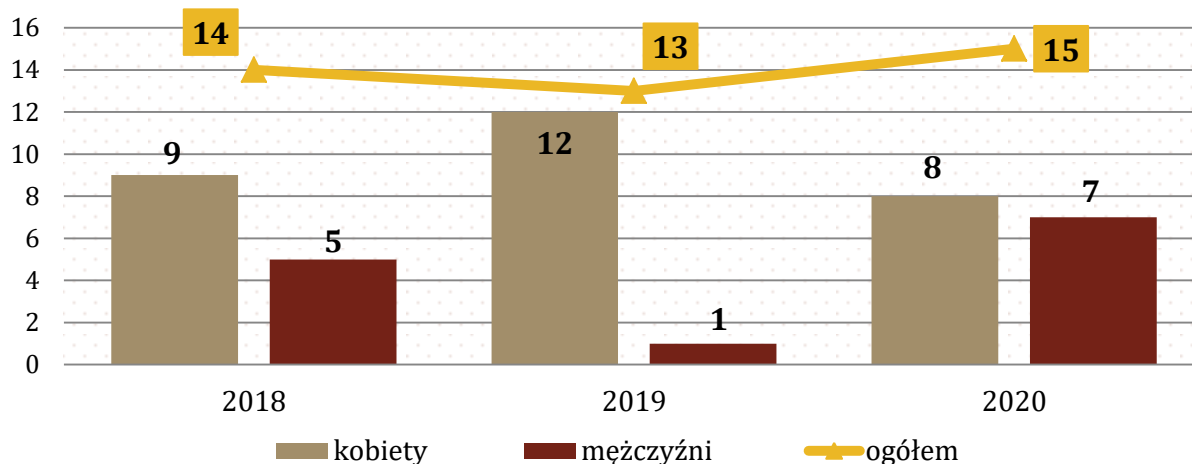
Wykres 24. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Gózd, województwie mazowieckim i całej Polsce na przestrzeni lat 2018-2019

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy i wsparcia z pomocy społecznej wyniosła w 2020 roku 15. Korzystających ze wsparcia kobiet było w omawianym okresie 8, natomiast mężczyzn – 7. Na przestrzeni lat 2018-2020 charakteryzowana grupa świadczeniobiorców uległa wahaniom.

Wykres 25. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020

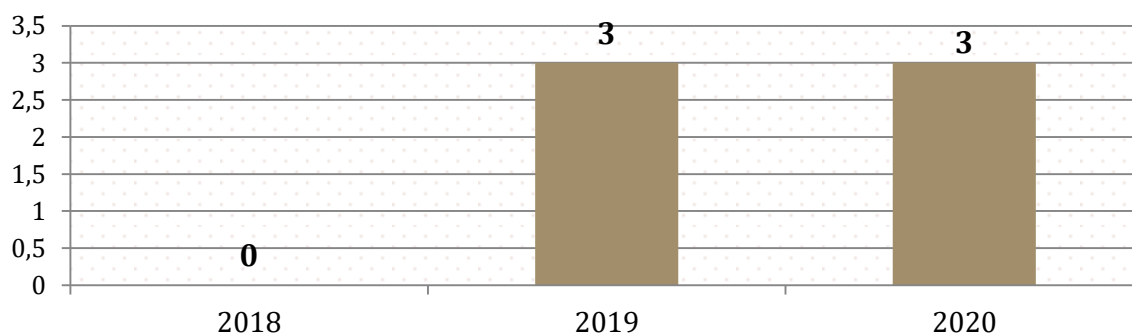

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2019 i 2020 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe realizował usługi opiekuńcze dla osób, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione lub pomoc świadczona przez rodzinę jest niewystarczająca. W 2020 i 2019 roku objęte tego typu usługami były 3 osoby, natomiast w roku 2018 – żadna. Rozpatrując dynamikę zmian w tym zakresie, widoczny jest trend wzrostowy

liczby osób korzystających z tej formy wsparcia. Oznacza to, że w Gminie występuje zapotrzebowanie na tego typu pomoc. Ma to związek między innymi ze wzrostem odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Gminy, a także w wielu przypadkach brakiem wsparcia rodziny w opiece nad osobami starszymi ze względu na podejmowanie aktywności zawodowej to uniemożliwiającej.

Wykres 26. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe za 2020 rok

Liczbę osób, którym opłacono pobyt w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to środki prezentuje poniższa tabela. Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Na przestrzeni ostatnich liczbą pensionariuszy DPS uległa nieznacznemu zmniejszeniu, natomiast nastąpił wzrost przeznaczony na ten cel kwota świadczeń.

Tabela 27. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020

wyszczególnienie	2018	2019	2020
liczba osób	6	5	5
kwota świadczeń (zł)	68 746 zł	123 236 zł	145 805 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018, 2019 i 2020 rok

Na terenie gminy Gózd działalności nie prowadzi żaden Klub Seniora.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych;
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności;
- niewystarczająca liczba działań i miejsc mających na celu aktywizację i integrację seniorów – brak działającego Klubu Seniora.

7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

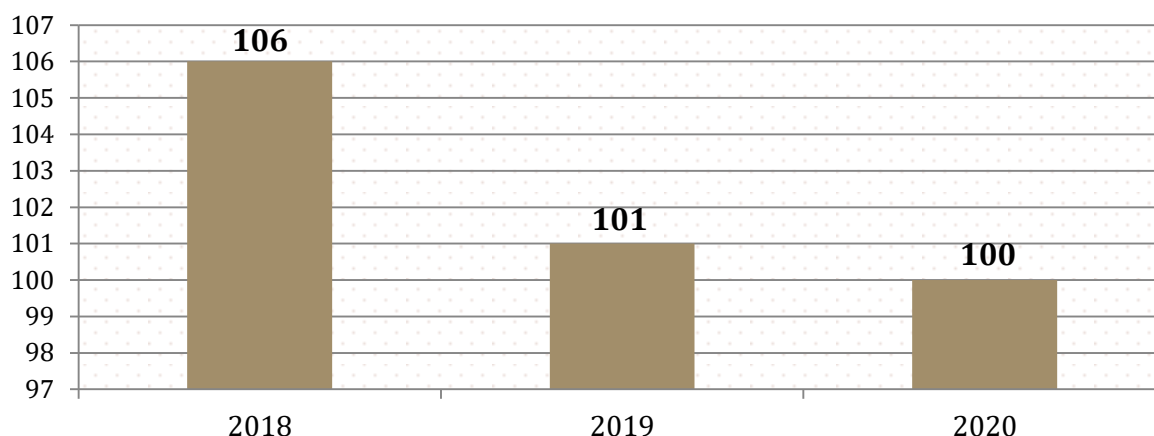
Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą,

w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

W 2019 roku bezrobocie jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **piątym** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, które zostały nią objęte.

W 2020 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 100. Na przestrzeni lat 2018-2020 można zauważyć tendencję spadkową liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z tego powodu. W porównaniu do 2018 roku liczba rodzin spadła o 6%.

Wykres 28. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2018-2020

W 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było 10,6% mieszkańców gminy Gózd, przy czym udział kobiet był większy (11,4%). Na przestrzeni ostatnich trzech lat dostrzec można pozytywną, malejącą tendencję udziału bezrobotnych mieszkańców Gminy, który w stosunku do 2017 roku zmniejszył się o 1,5 pp. W całej Polsce osoby bezrobotne stanowiły w 2019 roku 3,8% wszystkich mieszkańców, a więc sytuacja w Gminie była pod tym względem znacznie mniej korzystna.

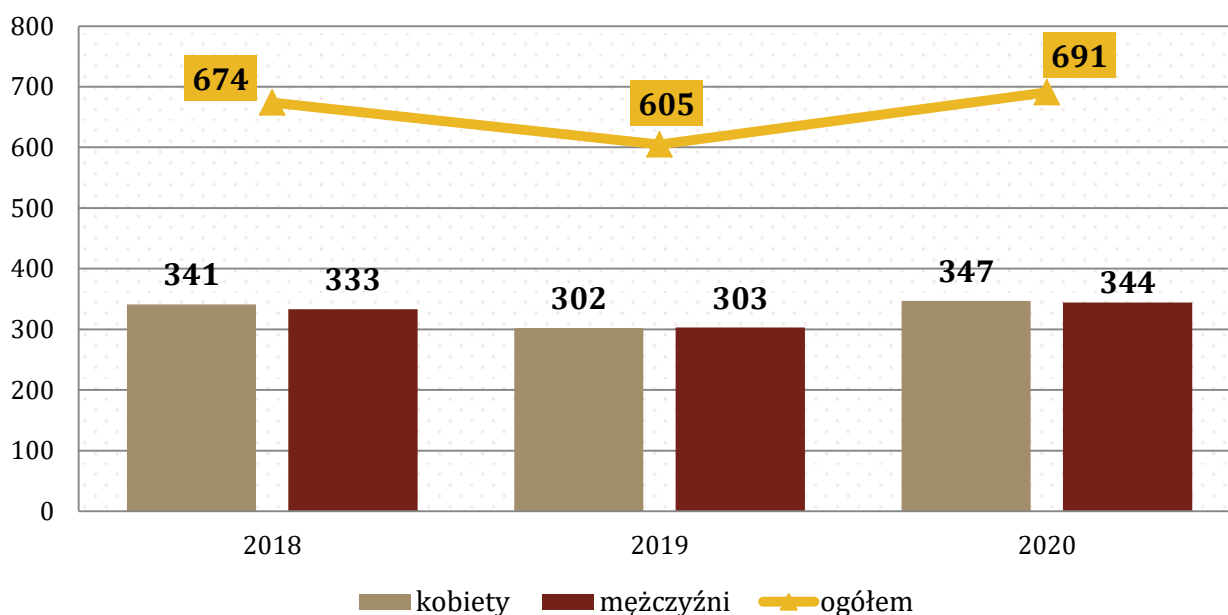
Tabela 19. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)

wyszczególnienie	2017	2018	2019
ogółem	12,1	11,8	10,6
mężczyźni	11,4	10,9	9,9
kobiety	12,9	12,9	11,4

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na koniec 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowanych było łącznie 691 mieszkańców gminy Gózd. Oznacza to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 14%, a w porównaniu do roku 2017 o 3%. Pod względem płci nie występuje wyraźna dysproporcja. Pozostających bez pracy kobiet w 2020 roku było 347, a mężczyzn – 344.

Wykres 29. Mieszkańcy gminy Gózd zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2018–2020

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową możemy zauważyć, że w stosunku do 2018 roku nastąpił spadek udziału osób mających powyżej 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, który wyniósł 4 pp. Udział osób do 25 roku życia pozostał na takim samym poziomie, natomiast odnotowany został wzrost w przypadku bezrobotnych do 30 roku życia wynoszący 3 pp.

Tabela 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

kategoria wiekowa	31 grudnia 2018		31 grudnia 2019		31 grudnia 2020	
	liczba osób	%	liczba osób	%	liczba osób	%
do 25 roku życia	83	12	74	12	83	12
do 30 roku życia	174	26	162	27	202	29
powyżej 50 roku życia	168	25	148	24	143	21

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy zatem do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwanie bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. Dynamika zmian w omawianych latach prezentuje się następująco: nastąpił wzrost udziału osób długotrwanie bezrobotnych – z 59,7% w 2018 roku do 60,2% w 2020 roku. W całej Polsce udział osób długotrwanie bezrobotnych wyniósł w 2020 roku 49,2%, a więc sytuacja w gminie Gózd jest pod tym względem znacznie mniej korzystna.

Tabela 21. Liczba długotrwanie bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020

wyszczególnienie	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2020
liczba osób	403	370	416
%	59,7%	61,1%	60,2%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2020 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu zostało zgłoszonych 64 wolnych miejsc pracy przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie gminy Gózd. W 2019 roku było to 36 miejsc, natomiast w 2018 roku – 72.

Tabela 22. Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy na terenie gminy Gózd w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Zgłoszone wolne miejsca pracy	72	36	64

Źródło: PUP w Radomiu

W ramach aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu radomskiego w 2020 roku zrealizowane zostały następujące projekty:

- „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie radomskim i m. Radom III”, współfinansowanym z Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, którego celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób w wieku 30 lat i więcej należących do grup defaworyzowanych pozostających bez pracy. Uczestnicy projektu mogli skorzystać z takich form wsparcia jak pośrednictwo pracy i/lub poradnictwo zawodowe, dotacja na podjęcie działalności gospodarczej, staż oraz zatrudnienie w ramach refundacji kosztów utworzenia stanowiska pracy.
- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie radomskim i m. Radom (IV)”, którego uczestnikami są osoby młode w wieku 18-29 lat, bez pracy, zarejestrowane w PUP jako bezrobotne¹⁶.

W związku z pandemią COVID-19 oraz związanymi z nią obostrzeniami, pogorszeniu uległa sytuacja na rynku pracy. W czasie pandemii pracę straciło wiele osób, przede wszystkim pracujących w branżach szczególnie dotkniętych wprowadzanymi obostrzeniami oraz mających umowy cywilno-prawne. Skutki pandemii na rynku pracy mogą być jednak odroczone w czasie i dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej, między innymi kryzys występujący w wielu branżach. Radzenie sobie z epidemią, a w jej następstwie z kryzysem gospodarczym i pogorszeniem sytuacji na rynku pracy, będzie wymagało w perspektywie najbliższych lat, zwrócenia szczególnej uwagi na podejmowanie działań wspierających mieszkańców w tym zakresie.

¹⁶ <https://radom.praca.gov.pl>

Diagnoza strategiczna (wyniki badania ankietowego)

W poniżej tabeli zostały przedstawione wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców Gminy, na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Gózd, którym zostały zadane pytania dotyczące gospodarki na terenie Gminy.

Tabela 23. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Gózd dotyczące gospodarki

Obszar tematyczny	Wnioski
Możliwość rozwoju zawodowego w Gminie	<ul style="list-style-type: none"> Z otrzymanych odpowiedzi, można zauważyć, że większość mieszkańców gminy Gózd nie widzi możliwości rozwoju zawodowego na terenie Gminy (57,4%), a znaczna część uważa, że jest to trudne (24,3%).
Możliwość znalezienia pracy na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> Analiza materiału badawczego pod kątem możliwości znalezienia miejsca pracy na terenie gminy Gózd wykazała, iż w opinii większości mieszkańców jest to trudne lub bardzo trudne (81,8%).

Źródło: Diagnoza strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Gózd. Raport z badań ankietowych przeprowadzonych w 2021 roku.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- bezrobocie jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej wśród rodzin zamieszkujących gminę Gózd;
- znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców;
- wzrost liczby osób bezrobotnych zamieszkujących Gminę zarejestrowanych w PUP;
- negatywna ocena rynku pracy przez większość mieszkańców Gminy (wynik badania ankietowego);
- ryzyko pogorszenia się sytuacji na rynku pracy spowodowane pandemią COVID-19.

8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

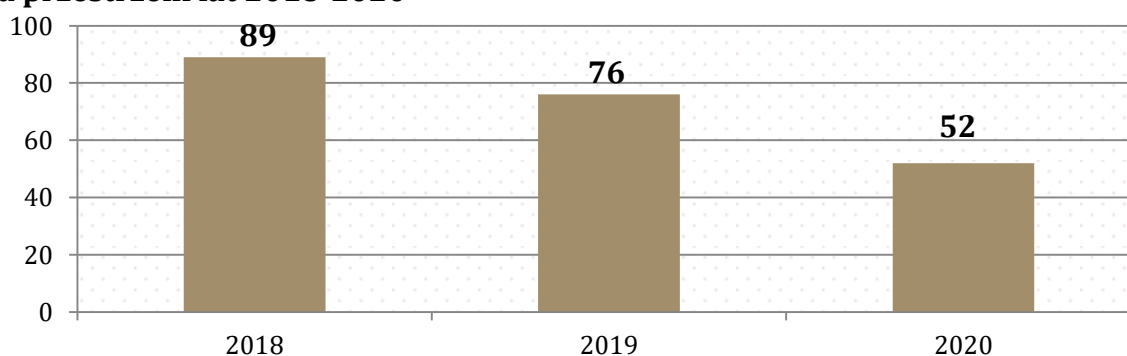
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawniane były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2020 roku ubóstwo jako powód udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na **drugim** miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia.

Dane źródłowe pokazują, że ogólna liczba rodzin zamieszkujących Gminę, którym zostały udzielone pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020 uległa zmniejszeniu z 89 w 2018 roku, do 52 w 2020 roku – oznacza to spadek o 42%.

Wykres 30. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2018-2020

W 2020 roku zasiłki stałe pobierało 30 osób, tj. o 9% mniej niż w roku ubiegłym i o 17% mniej w stosunku do 2018 roku. W przypadku zasiłków okresowych, w 2020 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 16 – co oznacza wzrost o 33% w stosunku do roku 2019. Zasiłek celowy z kolei, został przyznany w 2020 roku 122 osobom, czyli nieco większej liczbie osób niż w 2018 i 2019 roku.

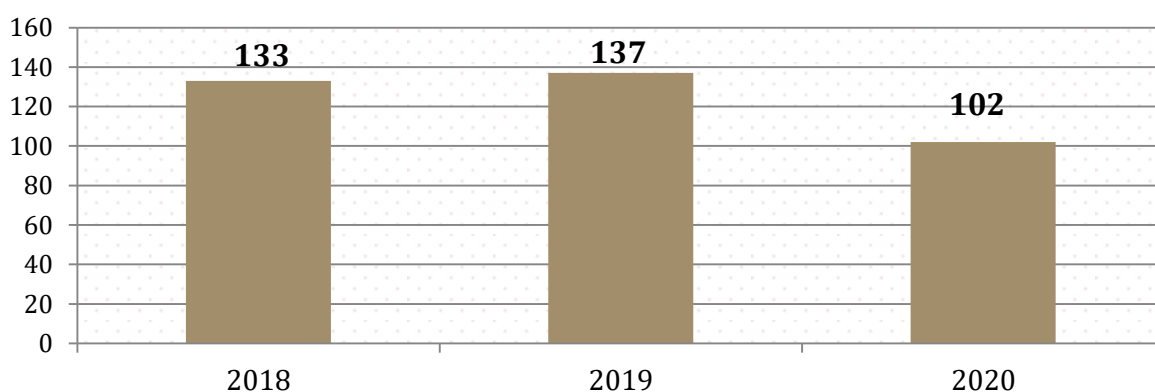
Tabela 24. Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020

rodzaj zasiłku	2018		2019		2020	
	liczba rodzin	kwota świadczeń	liczba rodzin	kwota świadczeń	liczba rodzin	kwota świadczeń
zasiłek stały	36	137 645 zł	33	143 858 zł	30	130 474 zł
zasiłek okresowy	20	20 431 zł	12	17 830 zł	16	21 020 zł
zasiłek celowy	121	121 826 zł	121	98 973 zł	122	127 210 zł

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2018-2020

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goździe od stycznia 2019 roku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, który zastąpił realizowany w latach poprzednich program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i niepełnosprawnych. W 2018 roku ze świadczenia niepieniężnego w formie posiłku skorzystało 133 uczniów, w 2019 roku — 137, natomiast w 2020 roku pomocą w formie posiłku objęto 102 dzieci i wydatkowano na ten cel 27 783 zł.

Z kolei świadczenia pieniężnego w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w 2020 roku udzielono 99 rodzinom, którym wypłacono 309 świadczeń na kwotę 88 750 zł.

Wykres 31. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego w formie posiłku przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020

Źródło: Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2018-2020

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych z związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W latach 2018- 2020 roku świadczenie pieniężne w formie dotatków mieszkaniowych nie otrzymało żadne gospodarstwo domowe na terenie gminy Gózd.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa jak i jego skutkiem. Na przestrzeni lat 2018-2020 żadne gospodarstwo domowe na terenie gminy Gózd nie otrzymało świadczenia pieniężnego w formie dodatku mieszkaniowego.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji;
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności;
- ubóstwo jako jeden z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej przez rodziny zamieszkujące gminę Gózd.

9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

W latach 2018-2020 na terenie gminy Gózd odnotowano łącznie 75 przestępstw. Najwięcej z nich związanych było z kradzieżą zwykłą, znęcaniem psychicznym i fizycznym nad rodziną oraz oszustwami dokonywanymi w większości przez Internet. Kolejną grupą przestępstw były kradzieże z włamaniem – 23. Najmniej było nietrzeźwych kierowców – w ciągu trzech lat ukarano 20 osób kierujących pod wpływem alkoholu.

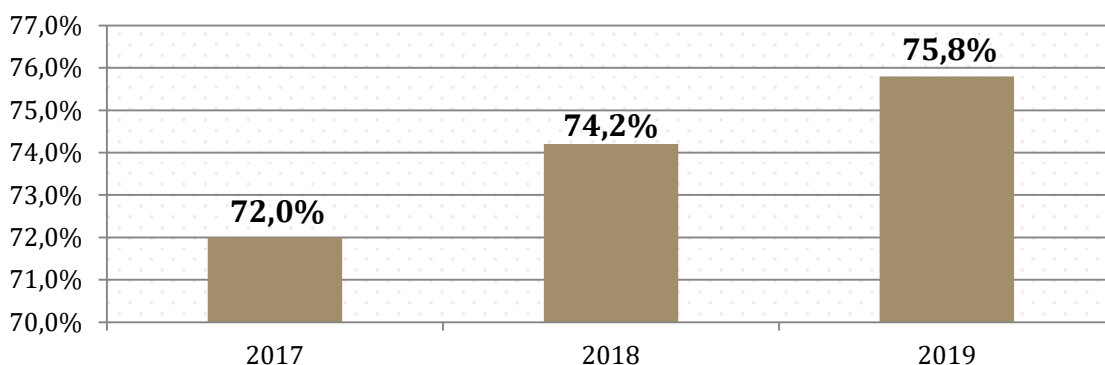
Rysunek 4. Przestępstwa na terenie gminy Gózd w latach 2018-2020

Źródło: dane opracowane przez Komisariat Policji w Skaryszewie

Rozpatrując kwestie wykrywalności przestępstw na terenie gminy Gózd w 2019 roku można zauważyć, że wskaźnik ten jest większy od wskaźnika wykrywalności na terenie województwa mazowieckiego (62,7%) oraz na terenie całej Polski (73%). Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem wynosi 75,8%. Dane statystyczne pokazują, że wskaźnik ten w stosunku do lat 2017-2018 uległ zwiększeniu.

Wykres 32. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Gózd w latach 2017-2019

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl/>

Ponadto, Komisariat Policji prowadzi działania prewencyjne w ruchu drogowym, m.in.:

- *Prędkość* – działania mające na celu egzekwowania od kierujących stosowania odpowiedniej prędkości,
- *Kaskadowy pomiar prędkości* – działania w kierunku pilnowania kierowców do stosowania ograniczeń prędkości,
- *Alkohol i narkotyki* – prowadzenie badań stanu trzeźwości kierowców pod kątem alkoholu i narkotyków, w celu wyeliminowania z ruchu osób pod wpływem środków odurzających,
- *Pasy* – działania skierowane do kierowców i pasażerów pojazdów mające za zadanie egzekwowanie zapinania pasów w trakcie jazdy,
- *SMOG* – eliminowanie pojazdów silnikowych, które nie są dopuszczone do ruchu drogowego ze względu na zanieczyszczanie środowiska,
- *Bezpieczna droga do szkoły* – zapewnienie właściwego nadzoru nad bezpieczeństwem i porządkiem w ruchu drogowym w rejonach szkół oraz drogach prowadzących do szkół.

Obszary problemowe

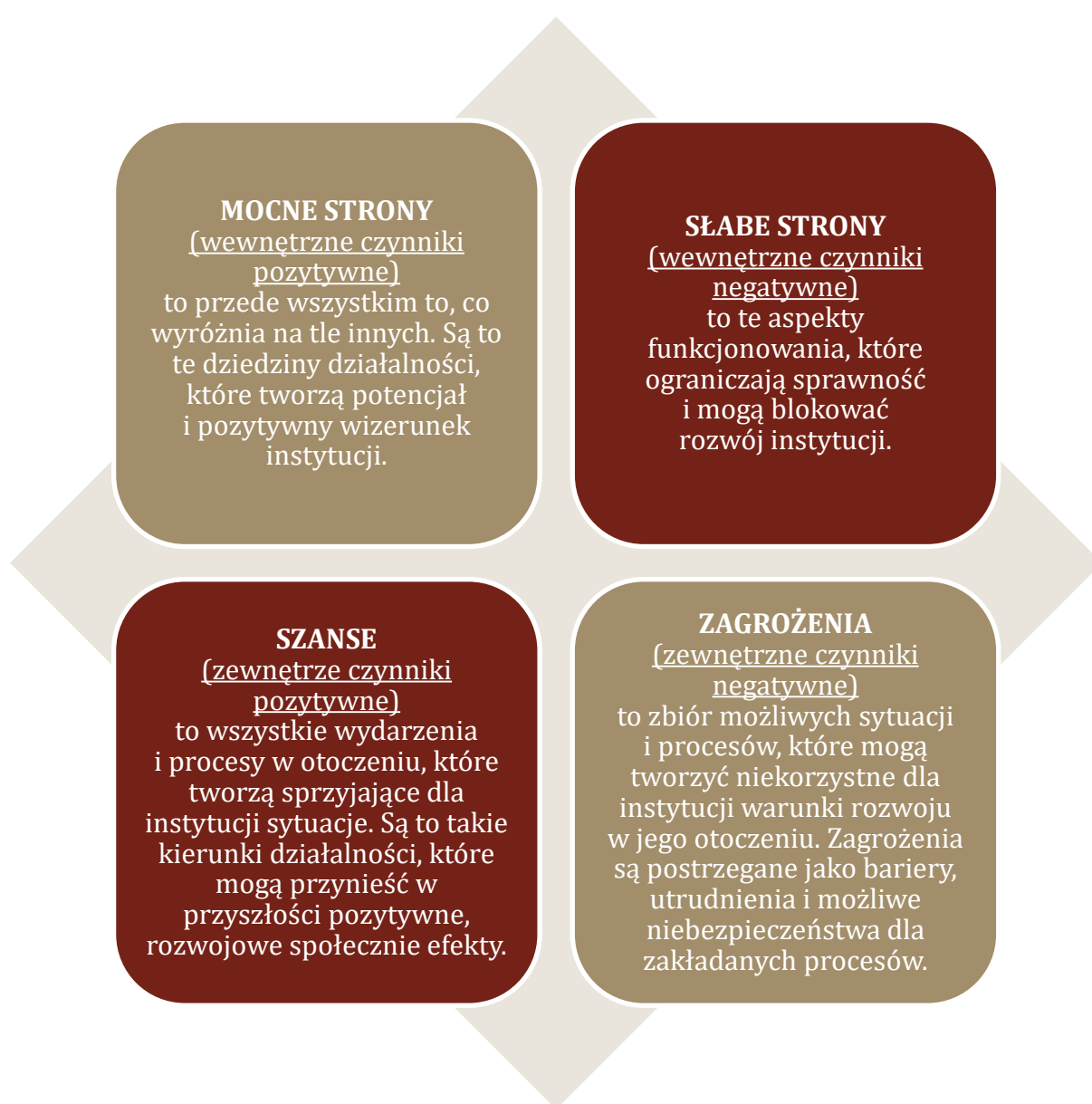
W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- stosunkowo niski wskaźnik wykrywalności sprawców na terenie gminy Gózd.

10. Analiza SWOT

Jedną z powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

1. Wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy.
2. Szkoły podstawowe – prowadzenie zajęć dodatkowych, programów profilaktycznych i wychowawczych.
3. Funkcjonowanie świetlic wiejskich.
4. Baza instytucji prowadzących działalność w zakresie polityki społecznej oraz innych działań wspierających mieszkańców: GOPS, GKRPA, BP.
5. Spadek liczby osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej.
6. Dostęp do pomocy i wsparcia dla osób uzależnionych dzięki funkcjonowaniu Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.
7. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach.
8. Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców.
9. Wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw.
10. Działalność profilaktyczna prowadzona przez funkcjonariuszy Policji.
11. Dogodne położenie komunikacyjne.
12. Wzrost liczby mieszkańców Gminy.
13. Dodatni przyrost naturalny.
14. Dodatnie saldo migracji wewnętrznych.
15. Rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna.

SŁABE STRONY

1. Brak publicznego żłobka lub klubu dziecięcego.
2. Wzrost liczby rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.
3. Wysoki odsetek rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, ubóstwa i niepełnosprawności.
4. Samotność i izolacja osób starszych.
5. Brak funkcjonującego Klubu Seniora.
6. Brak realizacji programów rekomendowanych wśród dzieci i młodzieży.
7. Brak mieszkań chronionych w Gminie.
8. Zbyt mało rodziców objętych działaniami profilaktycznymi związanymi z używaniem substancji psychoaktywnych oraz zjawiskiem przemocy.
9. Brak działających klubów samopomocowych dla osób współuzależnionych, DDA oraz osób doznających przemocy.
10. Niewystarczający dostęp do POZ i opieki specjalistycznej.
11. Wzrost liczby rodzin objętych opieką asystenta rodziny.
12. Wzrost liczby mieszkańców Gminy zarejestrowanych w PUP.
13. Brak wystarczającej liczby ofert pracy na terenie Gminy oraz brak perspektyw na rozwój zawodowy w opinii większości mieszkańców gminy Gózd.

SZANSE

1. Rozwój gospodarczy Gminy.
2. Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
3. Promocja Gminy w całej Polsce.
4. Utworzenie nowych miejsc pracy.
5. Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.
6. Zewnętrzne źródła finansowania, między innymi z Unii Europejskiej.
7. Rozwój cywilizacyjny, nowe technologie informatyczne.
8. Polityka senioralna oraz prorodzinna państwa.
9. Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
10. Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
11. Rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców we współpracy z organizacjami pozarządowymi.
12. Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.
13. Skuteczność w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu im dzięki współpracy międzyinstytucjonalnej.

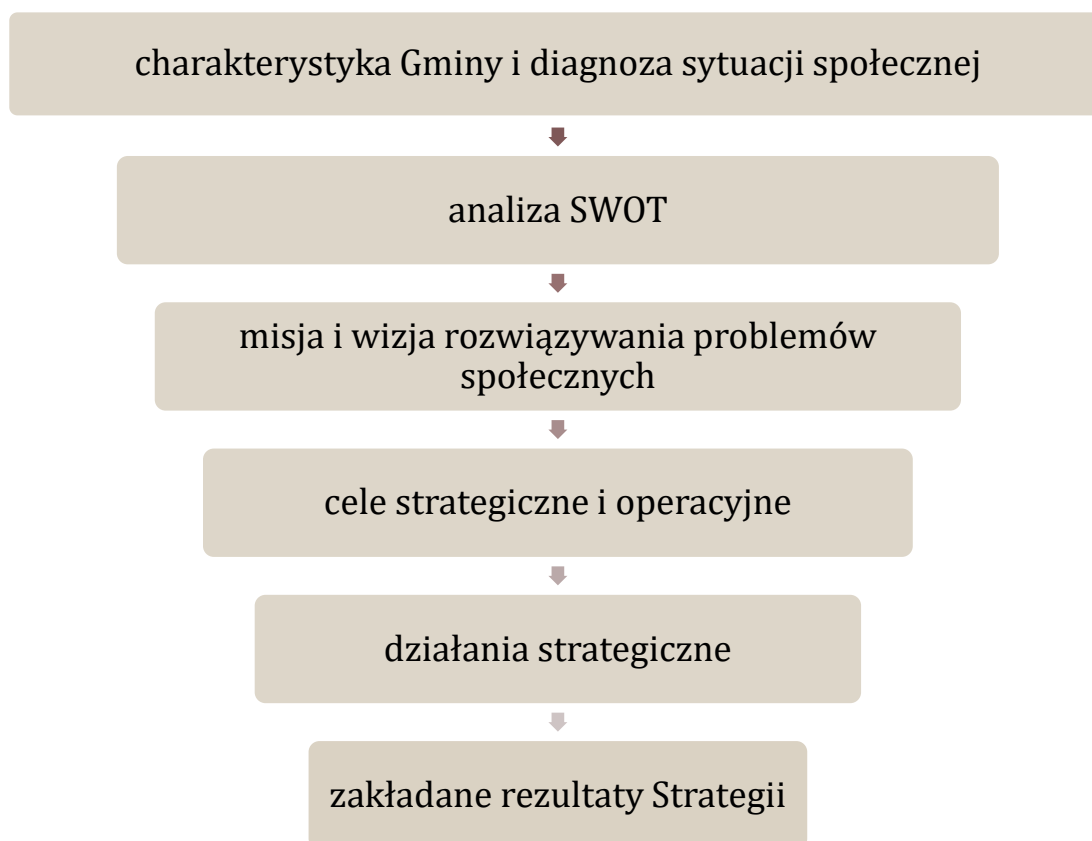
ZAGROŻENIA

1. Starzejące się społeczeństwo.
2. Konsekwencje gospodarcze i zdrowotne spowodowane pandemią koronawirusa.
3. Przepisy prawne utrudniające wprowadzania nowych rozwiązań.
4. Wykluczenie cyfrowe części mieszkańców, przede wszystkim osób starszych.
5. Odpływ ludzi młodych z terenu Gminy.
6. Niedostosowanie oferty kształcenia do zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy.
7. Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych i niepełnosprawnych.
8. Zwiększenie się liczby mieszkańców potrzebujących pomocy społecznej.
9. Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
10. Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
11. Wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych.
12. Zwiększenie skali problemu przemocy w stosunku do dzieci.
13. Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, zaburzenie więzi rodzinnych.
14. Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
15. Rozwój problemów uzależnień behawioralnych wynikających z długotrwałej izolacji i ograniczeń spowodowanych pandemią COVID-19.

IV. Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 5. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

1. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. **Wizja** rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Gózd została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Brzmi ona następująco:

Gmina Gózd to przykład jednostki terytorialnej będącej przyjaznym miejscem dla mieszkańców, wyróżniającym się wysokim potencjałem gospodarczym i środowiskowym, wykorzystującym możliwości tkwiące w zasobach społecznych, gospodarczych, kulturalnych i przyrodniczych regionu.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Brzmi ona:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd jest realizowanie skutecznej i zintegrowanej polityki społecznej dążącej do zapewnienia mieszkańcom jak najwyższej jakości życia poprzez wspieranie i zaspokajanie ich potrzeb w celu zintegrowanego rozwoju Gminy, dzięki wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnym uwarunkowań środowiskowych.

2. Cele strategiczne i operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, termin realizacji poszczególnych zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

CELE STRATEGICZNE

Cel strategiczny nr 1	<ul style="list-style-type: none"> • Zintegrowany i efektywny system wspierania rodziny.
Cel strategiczny nr 2	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie warunków służących poprawie jakości życia i zwiększeniu partycypacji społecznej osób zależnych (z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych oraz seniorów).
Cel strategiczny nr 3	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność promująca profilaktykę prozdrowotną oraz rozwój sieci wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin.
Cel strategiczny nr 4	<ul style="list-style-type: none"> • Zintensyfikowanie działań opartych na kompleksowym i skutecznym systemie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
Cel strategiczny nr 5	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywizacja i reintegracja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia.
Cel strategiczny nr 6	<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie zjawisku marginalizacji społecznej osób zagrożonych ubóstwem.

CEL STRATEGICZNY NR 1**ZINTEGROWANY I EFEKTYWNY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY****Cel operacyjny nr 1**

Skuteczna ochrona i pomoc rodzinom w zakresie sprawowania opieki poprzez stwarzanie możliwości do nabywania i rozwoju kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, a także wspomaganie jej członków w przewyżczeniu sytuacji kryzysowych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Liczba asystentów.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Stworzenie i koordynowanie funkcjonowania rodzin wspierających.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań mających na celu utworzenie rodziny wspierającej.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Zapewnienie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w zakresie wsparcia prawnego, psychologicznego i pedagogicznego.	Poprawa funkcjonowania rodzin.	Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem oraz poradnictwem.	2021-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PCPR	Budżet Gminy
Organizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze. Liczba zorganizowanych warsztatów.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029.	GOPS, UG, GKRPA, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie pozwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	2021-2030	GOPS, PCPR, Sąd	Budżet Gminy

Zapewnienie potrzeb bytowych rodziny – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa warunków bytowych rodzin.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.	2021 - 2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Utworzenie publicznego żłobka/klubu dziecięcego.	Zapewnienie opieki dzieciom do lat 3 oraz umożliwienie rodzicom podjęcie zatrudnienia.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku/klubie dziecięcym.	2024	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Cel operacyjny nr 2					
Wspomaganie prawidłowej socjalizacji dzieci i młodzieży oraz działalność na rzecz integracji rodzin oraz wzmocnienia więzi rodzinnych.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez współpracę z placówkami oświatowymi i świetlicami.	Poprawa sytuacji życiowej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc ze strony placówek oświatowych i świetlic.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podejmowano współpracę w celu monitorowania sytuacji dziecka.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Brak kosztów
Rozwój świetlic wiejskich i wspieranie ich działalności.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.	Liczba działań podjętych w celu wspierania działalności świetlic.	2021-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację dzieci i młodzieży oraz rodzin.	Zagospodarowanie czasu wolnego rodzin oraz wzrost integracji członków rodzin.	Liczba podjętych działań mających na celu integrację dzieci, młodzieży oraz rodzin. Liczba uczestników wydarzeń.	2021-2030	GOPS, UG, BP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie współpracy z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin problemów.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę.	2021-2030	GOPS, placówki oświatowe	Bez kosztów
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, podejmowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych.	2021-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 2

**STWORZENIE WARUNKÓW SŁUŻĄCYCH POPRAWIE JAKOŚCI ŻYCIA
I ZWIĘKSZENIU PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ OSÓB ZALEŻNYCH
(Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, NIESAMODZIELNYCH ORAZ SENIORÓW)**

Cel operacyjny nr 1					
Stworzenie skutecznego systemu wsparcia, inkluzji i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami i niesamodzielnych poprzez wykorzystywanie dostępnych form pomocy instytucjonalnej, opiekuńczo-wychowawczej oraz materialnej.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stworzenie warunków do skutecznej integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych oraz turystycznych.	Zwiększenie poziomu integracji społecznej osób zależnych. Zagospodarowanie czasu wolnego.	Liczba zorganizowanych wydarzeń. Liczba uczestników.	2021-2030	GOPS, BP, NGO	Budżet Gminy
Dostosowanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Zwiększenie dostępności przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do dostosowania infrastruktury gminnej do potrzeb osób niepełnosprawnych.	Rok: 2021, 2023, 2025, 2027, 2029	UG, GOPS	Budżet Gminy PFRON Fundusze Europejskie
Udzielanie pomocy materialnej osobom niepełnosprawnym.	Poprawa warunków bytowych osób niepełnosprawnych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021-2030	GOPS, placówki opiekuńcze	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie warsztatu terapii zajęciowej/ środowiskowego domu samopomocy na terenie Gminy.	Utworzenie WTZ/ i lub ŚTS.	Liczba podjętych działań w celu utworzenia ŚDS/WTZ. Liczba uczestników ŚDS/ WTZ.	2021-2030	GOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON

Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w DPS.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Rozwój procesu wczesnej interwencji, rozpoznania i leczenia dzieci niepełnosprawnych.	Zapewnienie wsparcia w optymalnym rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba dzieci objętych procesem wczesnego wspomagania rozwoju.	2021-2030	PPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Zwiększenie dostępności kształcenia integracyjnego poprzez tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych.	Zapewnienie odpowiednich warunków kształcenia dzieci z niepełnosprawnościami.	Liczba utworzonych grup i klas integracyjnych. Liczba dostępnych miejsc w grupach i klasach integracyjnych.	2021-2030	UG, placówki oświatowe, PPP	Budżet Gminy
Promowanie i wspieranie powstawania grup samopomocowych dla osób niepełnosprawnych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób niepełnosprawnych.	Liczba powstałych grup samopomocowych. Liczba członków grup samopomocowych.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy
Cel operacyjny nr 2					
Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych skutkująca efektywnym przeciwdziałaniem bezrobociu oraz utrzymaniem aktualnego zatrudnienia wśród niepełnosprawnych mieszkańców gminy Gózd.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	Rozwój kompetencji zawodowych osób niepełnosprawnych.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.	2021-2030	GOPS, UG, PUP, PCPR, NGO	Budżet Gminy
Działania mające na celu zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy poprzez wspieranie realizacji zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy.	Zwiększenie aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	Liczba działań zmierzających do zwiększenia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.	2021-2030	GOPS, PCPR, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do	Zwiększenie świadomości pracodawców na temat warunków	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych	2021-2030	GOPS, UG, PUP, PCPR, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

przedsiębiorców na temat możliwości zawodowych osób niepełnosprawnych.	zatrudnienia osób niepełnosprawnych.				PFRON
Prowadzenie poradnictwa zawodowego dla młodzieży i dorosłych, niepełnosprawnych mieszkańców Gminy.	Wzrost wiedzy na temat możliwości podjęcia zatrudnienia.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem zawodowym.	2021-2030	UG, GOPS, placówki oświatowe, PUP, PCPR	Budżet Gminy PFRON
Prowadzenie międzysektorowej współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami.	Liczba podmiotów prowadzących działania na rzecz niepełnosprawnych osób nieaktywnych zawodowo i bezrobotnych.	2021-2030	UG, GOPS, PCPR, PUP, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Środki europejskie
Cel operacyjny nr 3					
Aktywizacja obywatelska, zawodowa i społeczno-kulturalna seniorów zamieszkujących Gminę.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć: rekreacyjno-sportowych, kulturalnych, promujących zdrowy i aktywny tryb życia oraz edukacyjnych, mających na celu integrację społeczną a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów.	Wzrost aktywności fizycznej oraz poziomu integracji wśród osób starszych.	Liczba seniorów uczestniczących w zajęciach.	2021-2030	GOPS, UG, BP, NGO	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Utworzenie Klubu Seniora oraz rozwijanie jego działalności.	Zagospodarowanie czasu wolnego dla osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba osób uczestniczących do Klubu Seniora.	2023-2030	UG, GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów.	Liczba podjętych działań.	2021-2030	GOPS, UG, BP, placówki ochrony zdrowia, NGO	Budżet Gminy
Diagnozowanie oraz monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych.	Zaplanowanie działań w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby seniorów.	Liczba przeprowadzonych diagnoz.	2021-2030	GOPS	Bez kosztów

Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Zapewnienie pomocy i towarzystwa osobom starszym oraz wspieranie ich w codzienności.	Liczba podjętych działań promujących wolontariat. Liczba osób uczestniczących w wolontariacie.	2021-2030	GOPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Prowadzenie akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów.	Liczba podjętych akcji informacyjnych oraz warsztatów.	2021-2030	GOPS, UG, BP, KP	Budżet Gminy
Cel operacyjny nr 4					
Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia osób starszych i ich bliskich polegającego na zapewnieniu warunków możliwie pełnej i adekwatnej do potrzeb opieki dla seniorów, pozwalającej na aktywne funkcjonowanie w środowisku lokalnym.					
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie i promocja nowoczesnych rozwiązań opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi (np. teleopieka, teleanioł itp.).	Poprawa dostępności do nowoczesnych usług opieki dla osób starszych.	Liczba osób objętych nowoczesnymi rozwiązaniami w zakresie opieki.	2021-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych w odpowiedzi na potrzeby seniorów.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich rozpowszechnienia o 20%.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	2021-2030	GOPS, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa
Podejmowanie działań na rzecz wydłużania pobytu seniorów w środowisku rodzinnym, w tym m.in.: szkoleniowe i doradcze wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz rozwój nowych metod działania i doskonalenia kadr, mające na celu czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki nad osobą starszą.	Wydłużenie pobytu seniorów w środowisku rodzinnym.	Liczba działań podjętych na rzecz wydłużania pobytu seniorów w środowisku lokalnym.	2021-2030	GOPS, NGO, PCPR, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3**DZIAŁALNOŚĆ PROMUJĄCA PROFILAKTYKĘ PROZDROWOTNĄ ORAZ ROZWÓJ SIECI WSPARCIA DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN.****Cel operacyjny nr 1**

Zwiększenie skuteczności oraz dostępności do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od substancji psychoaktywnych i ich rodzin, a także rozwój instytucjonalnej sieci wsparcia służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	2021- 2030	GOPS	Budżet Gminy
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego.	Dostęp do pomocy i wsparcia rodzin z problemem uzależnienia.	Rodzaje poradnictwa, liczba udzielonych porad, liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Inicjowanie powstania grup samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych od alkoholu (AA), dorosłych dzieci alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych.	Powstanie grupy samopomocowej dla osób uzależnionych i ich rodzin.	Liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie działań zwiększających wiedzę i świadomość społeczną na temat uzależnień poprzez upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych.	Zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	2021-2030	UG, GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Zwiększenie poziomu wiedzy i rozwój kompetencji członków GKRPA.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy

Cel operacyjny nr 2

Wdrażanie efektywnego systemu profilaktyki i wczesnej interwencji dla dzieci i młodzieży z zakresu uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz dążenie do podwyższenia wieku inicjacji alkoholowej i nikotynowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	2021-2030	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach oraz świetlicach wiejskich warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie uzależnień, rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, placówki oświatowe, świetlice wiejskie	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem i profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	2021-2030	GOPS, GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów profilaktycznych dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach profilaktycznych.	2021-2030	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	2021-2030	GKRPA, GOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie punktów sprzedaży alkoholu, w tym sprzedaży alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci.	Liczba prowadzonych kontroli w punktach sprzedaży alkoholu.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel operacyjny nr 3

Zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie negatywnych skutków wynikających ze spożywania alkoholu, promowanie postaw prozdrowotnych oraz stworzenie bazy informacji na temat dostępnych form pomocy w przypadku problemu uzależnień wśród mieszkańców Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie konsekwencji spożywania alkoholu, a przede wszystkim: spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.	Zmniejszenie skali prowadzenia pojazdów przez osoby nietrzeźwe oraz spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży.	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych. Liczba uczestników.	2021-2030	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, UG, KP, NGO	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba działań podjętych w ramach ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	2021-2030	GKRPA, GOPS, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia uzależnienia.	Zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat dostępnych form pomocy.	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia uzależnienia.	2021-2030	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 4**ZINTENSYFIKOWANIE DZIAŁAŃ OPARTYCH NA KOMPLEKSOWYM I SKUTECZNYM SYSTEMIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.****Cel operacyjny nr 1**

Zintensyfikowanie współdziałania podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemu przemocy w rodzinie poprzez podniesienie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom doznającym przemocy oraz rozwój istniejącego systemu wsparcia.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Działania podejmowane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	2021-2030	GOPS, GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, Sąd	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizacja szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Sąd	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji doświadczenia przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Udzielenie wsparcia osobom doznającym przemocy.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, schronienia, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie prowadzenia Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego udzielającego porad osobom doznającym i stosującym przemoc w rodzinie oraz zagrożonych przemocą w rodzinie.	Udzielenie wsparcia osobom doznającym i stosującym przemoc.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób, którym udzielono porad.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel profilaktyczny nr 2

Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przemocy w rodzinie, poszerzenie wiedzy rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci oraz zwiększenie skuteczności systemu działań prewencyjnych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Prowadzenie działań edukacyjnych dla rodziców podnoszących ich kompetencje wychowawcze i promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych, liczba zorganizowanych działań.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030.	GOPS, UG, KP, GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz możliwości pomocy, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalnej na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, UG, PCPR, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących przemocy w rodzinie, komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	2021-2030	GKRPA, ZI placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.	2021-2030	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Wzrost świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie.	Liczba zrealizowanych działań. Liczba odbiorców.	2021-2030	GOPS, GKRPA, ZI, KP, UG, BP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

CEL STRATEGICZNY NR 5**AKTYWIZACJA I REINKLUZJA SPOŁECZNO-ZAWODOWA OSÓB POZOSTAJĄCYCH
BEZ ZATRUDNIENIA****Cel operacyjny nr 1**

Wspieranie zatrudnienia i reintegracji społecznej osób bezrobotnych, w tym zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Stać współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiającą szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia.	Spadek liczby bezrobotnych kobiet.	Liczba miejsc dostępnych w żłobku. Liczba dzieci uczęszczających do żłobka.	2024-2030	GOPS, UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	2021-2030	GOPS, UG, PUP	Budżet Gminy
Wykorzystanie w pracy socjalnej kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększenia szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy
Pobudzenie i wzmacnianie systemu motywacji oraz przekazywanie praktycznych umiejętności w celu aktywnego poruszania się na rynku pracy.	Zwiększenie umiejętności poszukiwania zatrudnienia oraz mobilności na rynku pracy.	Liczba osób objętych programem wsparcia.	2021-2030	GOPS, PUP	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6**PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ OSÓB
ZAGROŻONYCH UBÓSTWEM****Cel operacyjny nr 1**

Rozwój systemu wsparcia i inkluzji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	2021-2030	GOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	2021-2030	GOPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	2021-2030	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa

Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa.	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem.	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych.	2021-2030	GOPS, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc.	Udzielenie schronienia i wsparcia osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności.	Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych.	2021-2030	GOPS, KPP, NGO	Budżet Gminy

3. Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii rozwiązywania problemów społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Gózd. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz Funduszu Solidarnościowego,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Gózd. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2019-2020, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. Prognoza uwzględnia także ryzyka finansowe tj. zmianę przepisów, wzrost wydatków, inflację.

W prognozie na lata 2021-2030 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Góźnie.

Tabela 25. Ramy finansowe Strategii

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2019	971 651
2	2020	969 301
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej (dział 852) i pozostałych zadań w zakresie polityki społecznej (dział 853)
1	2021	993 533
2	2022	1 018 371
3	2023	1 043 830
4	2024	1 069 925
5	2025	1 096 673
6	2026	1 124 089
7	2027	1 152 191
8	2028	1 180 995
9	2029	1 210 519
10	2030	1 240 781
L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2019	270 432
2	2020	264 106
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (dział 851: 85153 przeciwdziałanie narkomani, 85154 przeciwdziałanie alkoholizmowi)
1	2021	270 708
2	2022	277 475
3	2023	284 411
4	2024	291 521
5	2025	298 809
6	2026	306 279
7	2027	313 935
8	2028	321 783
9	2029	329 827
10	2030	338 072

L.P.	Rok	Wysokość środków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2019	15 395 710
2	2020	17 467 594
L.P.	Rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie edukacyjnej opieki wychowawczej (dział 854) i rodziny (dział 855)
1	2021	17 904 283
2	2022	18 351 890
3	2023	18 810 687
4	2024	19 280 954
5	2025	19 762 977
6	2026	20 257 051
7	2027	20 763 477
8	2028	21 282 563
9	2029	21 814 627
10	2030	22 359 992

Źródło: opracowanie własne

4. System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 26. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy w Goździe o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd na lata 2021-2030”.	II kwartał 2021 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2030 r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja Strategii.	Rok: 2022, 2024, 2026, 2028, 2030
Etap IV	Podsumowanie i ocena Strategii.	IV kwartał 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

5. System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania dla polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik GOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii kierownik GOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe.

Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami GOPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

6. Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić baczną uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą kontaktować się z jednej strony z otoczeniem wewnętrznym, obejmującym pracowników, którzy uczestniczą bezpośrednio w administrowaniu Gminą (ich wiedza, motywacja, umiejętności praktyczne, kompetencje interpersonalne,) lecz także technologie i zasoby organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy, jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej to:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie wzajemnej współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

7. Monitoring

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez GOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii.

8. Ewaluacja

Końcowa ewaluacja Strategii posłuży samorządowi gminy Gózd w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych zadaniach/działaniach. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działania. Wskaźniki realizacji działań, jak i ramy finansowe zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym czasookresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny.

W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport zawierający dane liczbowe, ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych wartości wskaźników realizacji działań ustalonych do każdego działania/zadania. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim będą zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gózd jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania. Cele strategiczne i cele operacyjne sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, sytuacji rodzin, profilaktyki uzależnień, problemu przemocy

w rodzinie, sytuacji seniorów i osób niepełnosprawnych, systemu ochrony zdrowia psychicznego, problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz problemu bezrobocia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych. Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Gózd i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców gminy Gózd, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najsukuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. Bibliografia

1. *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz innych uzależnień na 2021 rok* (uchwała nr XVII/138/2020 Rady Gminy Gózd z dnia 30 grudnia 2020 roku).
2. <https://bdl.stat.gov.pl/>
3. <https://www.gozd.pl/>
4. <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>
5. <https://poradnik.ngo.pl/>
6. <https://www.polskawliczbach.pl/>
7. J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy.*
8. Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.
9. Kwaśniewski J., *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.*
10. M. Yaziji, J. Doh, *Organizacje pozarządowe a korporacje.*
11. *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018,2019 i 2020 rok.*
12. *Raport o stanie Gminy Gózd za 2018 i 2019 rok.*
13. *Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2017, 2018 i 2019 rok.*
14. *Roczny Program współpracy gminy Gózd z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2021 rok* (uchwała nr XVI/123/2020 Rady Gminy Gózd z dnia 9 listopada 2020 roku).
15. R. W. Gryffin (2004), *Podstawy zarządzania organizacjami*, Warszawa: PWN.
16. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 późn. zm.).
17. www.psychiatriapolska.pl

VI. Spis rysunków, tabel i wykresów

1. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Gózd na mapie województwa mazowieckiego i powiatu radomskiego	18
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Gózd według klas wielkości (stan na koniec 2019 roku)	25
Rysunek 3. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Gózd alkoholu w latach 2017-2019.....	59
Rysunek 5. Przestępstwa na terenie gminy Gózd w latach 2018-2020	77
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego	82

2. Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny w gminie Gózd na przestrzeni lat 2017-2019	20
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2017-2019 (w procentach)	21
Tabela 4. Saldo migracji wewnętrznych i zewnętrznych w gminie Gózd w latach 2017-2019.....	21
Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie gminy Gózd w latach 2017-2019.....	24
Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w gminie Gózd (stan na koniec 2019 roku).....	24
Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach w latach 2018-2021 w gminie Gózd	28
Tabela 8. Sytuacja czytelnictwa w gminie Gózd w 2019 roku	30
Tabela 9. Dane statystyczne dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Gózd w porównaniu do powiatu radomskiego w 2019 roku.....	32
Tabela 10. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2018-2020	40
Tabela 11. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2018-2020	40
Tabela 12. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2018-2020.....	41
Tabela 13. Liczba wydanych świadczeń wychowawczych oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2019	45

Tabela 14. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Gózd dotyczące ochrony zdrowia.....	51
Tabela 15. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Goździe wobec osób uzależnionych w latach 2017-2019.....	57
Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych w latach 2018-2020.....	63
Tabela 17. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w latach 2018-2020	63
Tabela 18. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty” w latach 2018-2020.....	64
Tabela 19. Udział bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd zarejestrowanych w PUP w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w latach 2017-2019 (w procentach)	70
Tabela 20. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020.....	71
Tabela 21. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Gózd oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2018-2020...	71
Tabela 22. Liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy na terenie gminy Gózd w latach 2018-2020.....	72
Tabela 23. Wnioski z badania ankietowego przeprowadzonego w 2021 roku wśród dorosłych mieszkańców gminy Gózd dotyczące gospodarki	73
Tabela 24. Liczba rodzin, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2018-2020.....	75
Tabela 25. Ramy finansowe Strategii	105
Tabela 26. Harmonogram wdrażania Strategii.....	107

3. Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Gózd w latach 2018-2020.....	19
Wykres 2. Liczba kobiet i mężczyzn zamieszkujących gminę Gózd na przestrzeni lat 2018-2020.....	20
Wykres 3. Stopa bezrobocia w powiecie radomskim na przestrzeni lat 2017-2019 w porównaniu do województwa i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	22
Wykres 4. Liczba osób pracujących na 1000 ludności w gminie Gózd na przestrzeni lat 2017-2019.....	23
Wykres 5. Ludność gminy Gózd według edukacyjnych grup wieku z podziałem na płeć w 2019 roku	26
Wykres 6. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Gózd (w procentach)	27

Wykres 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 roku uczniów z terenu gminy Gózd, powiatu radomskiego i województwa mazowieckiego.....	29
Wykres 8. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności w gminie Gózd oraz województwie mazowieckim w latach 2017-2019.....	30
Wykres 9. Kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Goździe na przestrzeni lat 2018-2020.....	38
Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w gminie Gózd w latach 2018-2020.....	39
Wykres 11. Wskaźnik deprywacji lokalnej na przestrzeni lat 2018-2020.....	39
Wykres 12. Powody udzielania świadczeń w 2020 roku (liczba rodzin).....	41
Wykres 13. Liczba rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe na przestrzeni lat 2018-2020.....	42
Wykres 15. Liczba wypłaconych świadczeń alimentacyjnych na przestrzeni lat 2018-2019.....	46
Wykres 16. Rodziny, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2018-2020.....	46
Wykres 17. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2018-2020.....	47
Wykres 18. Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej na przestrzeni lat 2018-2020 (w złotych).....	48
Wykres 19. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020.....	49
Wykres 20. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2018-2020.....	50
Wykres 21. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu alkoholizmu w latach 2018-2020.....	56
Wykres 22. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym w latach 2018-2019.....	58
Wykres 23. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Gózd na przestrzeni lat 2018-2019.....	59
Wykres 24. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Gózd i całej Polsce w 2019 roku.....	60
Wykres 25. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Gózd, województwie mazowieckim i całej Polsce na przestrzeni lat 2018-2019.....	66
Wykres 26. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2018-2020.....	66
Wykres 27. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2018-2020.....	67
Wykres 28. Odpłatność Gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej na przestrzeni lat 2018-2020.....	67
Wykres 29. Liczba rodzin, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2018-2020.....	69

Wykres 30. Mieszkańcy gminy Gózd zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2017–2019	70
Wykres 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2018-2020	74
Wykres 32. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego w formie posiłku przyznane w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020	75
Wykres 33. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w gminie Gózd w latach 2017-2019.....	78

**UL. KRASICKIEGO 27/1,
30-513 KRAKÓW
TEL/FAX: 12 427-21-41,
TEL. KOM: 881-455-251**